

ספר

תורה אור

והוא לקוטי אמרים,
אמרות ה' אמרות טהורות, מזוקקים שבעתים וברורות,
מאמרים יקרים מאירים פספירים, מזהב ומפז נחמדים,
על סדרי פרשיות התורה, ודבר בעתו מיוסדים,
לחנכה ולפורים, ושירי-השירים ומועדים, וראשי-השנה ויום-הכפורים.

נאמרו מפי

קדוש עליון, אדוננו ומורנו ורבינו הגדול,
הגאון, אור עולם, איש אלקים, קדוש וטהור כעצם השמים לטהר,
כבוד קדושת שם תפארתו

מורנו ורבינו הרב רבי **שניאור זלמן** נשמתו בגנזי מרומים

אשר דרש מדי חדש בחדשו לחדשי השנה, ונתנו לכתוב, רוב הדרושים, על ידי אחיו, תלמידו, הרב הגדול בישראל, ירא
וחרד לדבר ה', מורנו הרב רבי יהודה ליב זכר צדיק לברכה, מגיד מישרים ומורה צדק וקהלה קדישא יאנאוויטש,
ועל פי צווי כבוד קדושת אדמו"ר נשמתו-עדן פתב פתיבה תמה ומאושרה, ורובם סדר לפני אחיו אדמו"ר נשמתו עדן, והוא
הגיה אותם בכבודו ובעצמו, ככתבו וכלשונו.

מהדורה בהירה, מנקרת, מפסקת ועם פתיחת ראשי התיבות

דרושים לפרשת וישלח

❖ ויקח מן הפא בידו
❖ ויאבק איש עמו

❖ ויאמר יעקב אלקי אבי אברהם
❖ ויקם בלילה הו

❖ וישלח יעקב מלאכים
❖ וישבו המלאכים

יוצא לאור ערב שבת קדש פרשת וישלח ה'תשפ"ב
שנת חמשת אלפים טבע מאות שמונים ושתים לבריאה

ChassidutBehirah.com

בסייעתא דשמיא.

אצל כמה וכמה חסידים היה מנהג ללמוד בכל שבוע ושבוע, (ובמיוחד בשבת). החסיד'ישע פרשה (בשבתות החורף – בתורה אור, ובשבתות הקיץ (וסיים החורף) – בלקוטי תורה), ואצל כמה היה המנהג ללמוד אותה (על כל פנים בשטחיות) עם בני משפחתם, גם עם ילדים בגיל הבר מצוה (או גם פחות מזה). (ספר השיחות התשנ"ט, פרשת לך לך, עמוד 41)

יש לעורר, שכמו שלומדים את כל ספר הרמב"ם להיותו כולל את כל התורה פולה, על דרך זה יש ללמוד את הספרים תורה אור ולקוטי תורה, המהיים תורה שכתב דתורת החסידות. וכדוע שתורה אור ולקוטי תורה הם שני חלקים של ספר אחד והמשך אחד.

(שיחת שבת פרשת חיי שרה, כנס השלושים התשנ"ב בלתי מוגה)

אל הלומד

- ❖ הפסוקים המובאים בלקוטי תורה הם בדרך כלל בכתוב מלא (ו' בחולם או שורק; י' בחירק). השארנו אותם מלא גם לאחר הנקוד.
- ❖ כידוע, בדרושי חסידות מובאים לפעמים לשונות חז"ל בגרסאות שונות⁶, או בשנויי לשון. כדי להקל על הקורא הוספנו מרכאות למוכח מחז"ל גם כשאנו צוטט מדיק של הלשון. בשולי הגליון הבאנו, בחלק מהמקומות [בסוגריים מרבעים, ובאות כזו], הלשונות כפי שהם במקור.
- ❖ בכמה מקומות השלמנו הפסוקים ומאמרי חז"ל [בסוגריים מרבעים, ובאות כזו]. במקומות אחרים השלמנו תיבות להקל את הקריאה, ובאים בסוגריים מרבעים.
- ❖ ללשונות בארמית, מהזהר וכדומה, הבאנו בשולי הגליון תרגום ללשון הקדש [בסוגריים מרבעים, ובאות כזו].
- ❖ לרבים מהפסוקים ומאמרי חז"ל שהובאו בדרושים, ציין אדמו"ר הצמח צדק מקורות, והצגנו אותם באות קטנה. כמו כן הצגנו גם את הציונים ומראי מקומות שבהגהות הצמח צדק.
- ❖ כדי להקביל בינם לבין המקורות שנוספו במהדורה זו, מצגים המקורות שנוספו באות כזו.
- ❖ בלקוטי תורה המקורי, מופיעים בסוף הספר מראי מקומות לפסוקים ומאמרי חז"ל, הערות וציונים. ורובם ככולם נעתקו כאן עם הוספות ותיקונים.
- ❖ כשלושן של פסוק מופיע כמה פעמים בתנ"ך ציין למקום הראשון, אלא אם ברור שהפונה היא לפסוק מסים.
- ❖ הגהות הצמח צדק שאינן ציון מראה מקום בלבד, מצגים באות כמו הפנים, אך קטנה מעט. חלק מההגהות באות בשולי הגליון וחלק בפנים, אך באות קטנה.
- ❖ תחלת כל עמודה בתורה אור המקורי סמנה בסוגריים חדים כך: <א>.

*

נתן להוריד את הקבצים בכתובת: ChassidutBehirah.com

"שגיאות מי יבין". לכן נבקש מכל אחד שימצא שגיאות או שיש לו הערות, לשלוח אלינו לכתבת: LikutayTorah@gmail.com, ותודה חמה מראש.

ערב שבת קודש פרשת וישליח, התשפ"ב

"לכאור"א" בראשי תיבות, הרי זה יכול להתפרש 'לכל אחד ואחת'. וראה ספר השיחות תשמ"ז חלק א עמוד 345 ובהערה 62).

⁶ ראה הערת כבוד קדושת אדמו"ר בספר השיחות התש"א עמוד 59: "בכמה מקומות נדא"ח מובאים מאמרי רז"ל בגירסא בלתי רגילה, והוא בשתי פנים: א. הגירסא שאינה רגילה מדייקת יותר. ב. שתי הגירסות מדייקות, אבל להענין המתבאר במקום זה מתאים מאמר רז"ל המובא כפי פירושו על פי הגירסא האינה רגילה דוקא". וראה ספר המאמרים תש"ח עמוד 272 הערה ה.

הדרושים נעתקו ממהדורת ה"תורה אור" שבאתר ספרית חב"ד, והגהה על פי מהדורת קה"ת ה'תשע"ה.

כל הזכיות של המאמרים שמוורות להוצאת קה"ת.

למען ירוץ הקורא:

חלקנו הפרקים לפסקאות קצרות, ופסקנו בפסוק מלא, הדרושים מקטעים, מנקדים ומפסקים, והעברנו את רוב המאמרים המסגרים 'עין', 'כמ"ש' – לשולי הגליון. כמו כן הוספנו את השנויים מכתבי יד שמופיעים במהדורה זו, בשולי הגליון.

תקנו כמה וכמה מטעיות הדפוס, אך עדין אפשר שימצאו טעיות בנקוד, בפענוח קצורי מלים וראשי תיבות, ועוד.

פתחנו את רוב ראשי התיבות, אך השארנו כמה ראשי תיבות נפוצים, שנוהגים להגותם בראשי תיבות; ביניהם:

א"ק (אדם קדמון); בי"ע (בריאה, יצירה עשירה); אבי"ע (אצילות, בריאה, יצירה, עשירה); דצ"ח, דצ"ח"מ (דומם, צומח, חי, מדבר); ז"א (זעיר אנפין); זי"ג (ז"א ונקבא, או זכר ונקבה); ח"ב (חכמה, בינה, דעת); חג"ת (חסד, גבורה, תפארת); חז"ל (חכמינו זכרונם לברכה); מ"ג (מים גבין); מ"ד (מים דוכרין); נה"י (נצח, הוד, יסוד); נר"ג, נר"ג"ח (נפש, רוח נשמה, חיה); רד"ל"א (רישא דלא אתידע); רז"ל (רבתינו זכרונם לברכה)

כמו כן השארנו בראשי תיבות: שמות אנשים² ומספרים³ ואותיות⁴.

זאת למודעי; כי ישנן תיבות שנתן לנקוד בכמה אופנים. אמנם, בחרנו באחד מהם, ונקדנו אותם כמקל להגות אותם, אבל אינו מכרח.

❖ פענוח קצורי תיבות וראשי תיבות הוא בדרך אפשר. אף שבכמה מקומות נתן ללמוד סתום מן המפורש במקום אחר, עדין רבים ראשי התיבות שאפשר לפתור בכמה אופנים, ואין להם הכרע [להצגא: כמ"ש: 'כמו שכתוב', 'כמו שנאמר', 'כמו שנתבאר'. ה"ל: 'הנוכר' – 'לעיל' או 'למעלה' או 'לקמן']. פתחנו אמנם באופן אחד, אך אפשר שהפונה היא באופן אחר⁵.

¹ ראה 'תורת שלום - ספר השיחות' עמוד 2. תורת מנחם - רשימת הימון עמוד קצו.

² כמו: 'האריז"ל (הרב אדונו רבי יצחק לוריא) זכרונם לברכה, רח"ו (רבי חיים ויטאל); רמ"ז (רבי משה זכותא), ועוד. וראה שיחת יום ב' דראש השנה תשמ"ח סעיף ב אודות הנקרת שמות רבותינו נשיאנו בראשי תיבות.

³ כמו: מ"ה; ב"ן, (נ"ב); ס"ג; רמ"ח; רפ"ח; שס"ה ועוד.

⁴ כמו: מנצפ"ך.

⁵ ב'הקדמת המלקט' לספר התנאי נכתב: 'אגרת השלוחה לכללות אנשי שלומינו יצ"ו, ובספר 'שיעורים בספר התנאי' פענחו: 'יברכם צורנו ושמרם': והעיר כבוד קדושת אדמו"ר: 'או יש לומר ושמרם צורנו וגואלנו, או כיוצא בו. ולהעיר מתפלת 'צור ישאל קומה בעזרת...'. - אולי לכן גם כן הוא בראשי תיבות בכדי שיכלול כל הברכות. ובשיחת שבת פרשת דברים ה'תש"ל, הערה 3 (תורת מנחם, התועודיות חלק ס"א עמוד 121): 'ובינין שנאמר

פְּרִשְׁת וַיִּשְׁלַח

כד. א.

והן בחינת מקיפים, והכלים ^{כד.} נשברו ונפלו למטה. לכן היה עשו שלמטה רשע, אבל מצד שרש שרשו במקיפים דתהו, הרי האורות דתהו הם למעלה מהאורות דתקון, וכמו שיתבאר לקמן בעזר ה' על פסוק "ויקח מן הבא בידו מנחה כו", וכמו שנתבאר גם כן בפְּרִשְׁת תולדות על פסוק "ראה ריח בני כו".³

והנה יעקב חשב שעשו נתברר כבר ^{כד.} וחזר לשרשו הנעלה, בחינת המקיפים דתהו שלפני התקון. לכן שלח יעקב מלאכים לפניו - לפניו ממש, דהיינו אל בחינה שלמעלה ממנו במדרגה, "אל עשו אחיו שעירה",⁴ שהוא בחינת "מלכין קדמאין דתהו",⁵ בחינת מקיפים כנ"ל, כדי להמשיך בחינת המקיפים דתהו אליו למטה בתקון, שהוא בחינת האור פנימי, ויארר המקיף בפנימי וייתייחדו יחד.

ולכן צוה אותם (פְּרִשְׁתו לב, הו): "כה תאמרון לאדני לעשו כו, עם לכן גרתי [.] ויהי לי שור וחמור כו".

דהיינו, שהודיעו שכבר נגמר ונשלם כל סדר התקון דאצילות בתכלית השלימות. כי כל הבחינות ומדרגות שבעולם האצילות, בחינות "שור, וחמור, צאן, ועבד, ושפחה כו" (שם), כולם נתבררו ונתקנו על ידי שם מ"ה. וזהו "ויהי לי כו".

וכל זה בא מפני ש"עם לכן גרתי" - פירושו: בחינת "לובן העליון",

³ (לעיל כ, ב).

⁴ (פְּרִשְׁתו לב, ד: "אל עשו אחיו ארצה שעיר").

⁵ ("בפשוטות הכוונה בלשון אדמו"ר ה'קן לפניו ממש" היא למעליה, היינו, שיעקב שלח מלאכים לא לבחינה שהיא בשוה אליו במדרגה, אלא "לפניו", לבחינה שלמעלה ממנו. אבל על פי ה'דוע בפירוש רש"י "וישלה יעקב מלאכים - מלאכים ממש", שרק את ה"ממש" של המלאכים שלח יעקב לעשו, אבל הרוחניות של המלאכים נשארה אצל יעקב (ספר השיחות תש"ג עמוד 155 - בשם הרב המגיד), היינו, שהכוונה ב"ממש" היא לגריעותא, מוכן, שגם "לפניו ממש" הוא לגריעותא. והיינו, שזה שעשו (תהו) הוא "לפניו", למעלה מעקב, הוא רק ב"ממש", בחינות, אבל בפנימיות - יעקב הוא למעלה יותר, ועל ידי זה שיעקב, בעל עולם התיקון, מברר את הניצוצות דתהו שנפלו בשבירת הכלים, הרי הוא ממשיך לא רק מבחינת התהו שקדמה לתיקון, אלא גם מהבחינה שבה עולם התיקון הוא למעלה יותר (דליות שבגין וסתיירת התהו לא היה במקרה חס ושלום, לזאת, על ידי הביורור שלם הפונה דבחינת אור אין סוף שלמעלה מתהו ותיקון, ולשם הוא העליה (דבור המתחיל תקעו תרס"ו קרוב לסופו)). ועל ידי זה פעל ש"ויעץ עשו לקראתו ויחבקהו גו" ויפקהו", שגם עכשיו, כפי שעשו הוא קודם הביורור, במצב ש"הלכה היא ב'דוע שעשו שונא ליעקב" (ספרי בהעלותך ט, י"ד - הובא בפירוש רש"י פאן), נתבטל עשו ליעקב ונשקו בכל לבו. - דבור המתחיל "וישלה יעקב" תשכ"ה - תורת מנחם ספר המאמרים תשכ"ה עמוד 327).

וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מְלָאכִים

"וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מְלָאכִים לְפָנָיו אֵל עֵשָׂו אָחִיו כו" (פְּרִשְׁתו לב, ד):

הנה ידוע, שיעקב שרשו הוא מבחינת שם מ"ה דעולם התקון, ושרשו של עשו הוא מבחינת עולם התהו.² והאורות דתהו הם גדולים מאד ולא יכלו להתלבש בתוך הכלים, ונסתלקו מהכלים,

¹ (דבור המתחיל וישלה יעקב: תורת חיים ריש פְּרִשְׁת וישלה. אור התורה שם וישלה - בראשית כרך ב עמוד רכו, ב דבור המתחיל "עם לכן גרתי"). - ציון כבוד קדושת אדמו"ר.

נאמר ביום השבת פְּרִשְׁת וישלה, יד כסלו תקס"ה, והוא המשך למאמר דבור המתחיל "עם לכן גרתי" משבת פְּרִשְׁת וישלה תקס"ד (הנחת אדמו"ר האמצעי עם הגהות הצמח צדק נדפס באור התורה ה"ל).

המאמר שלפניו משולב מב' נוסחאות שנדפסו במקביל בספר המאמרים תקס"ה חלק א עמוד פב - הנחת רבי משה בן אדמו"ר ה'קן (נוסח א' שם) והנחת אדמו"ר האמצעי (נוסחא שניה" שם). המאמרים נתבארו באריכות בתורת חיים פְּרִשְׁתו דבור המתחיל "וישלה יעקב". פרקים א-ד מיוסדים על דבור המתחיל "עם לכן גרתי" ה"ל, ופרקים ה-ח (עמוד מא, ג ואילך) מיוסדים על דבור המתחיל "וישלה יעקב". הגהות על המאמר - אור התורה וישלה [בראשית כרך ה] עמוד תתעב, ב.

בשיחת ט' ניסן ה'ת"ש (ספר השיחות קיץ ה'ש"ח עמוד 50) אודות שבת פְּרִשְׁת וישלה, שבת שלפני י"ט כסלו תקס"ב (בתרגום ללה"ק): המאמר הראשון אמר הרבי בבית המדרש הקטן שבחצר ביום ששי אחרי מנחה לפני קבלת שבת. המאמר "וישלה יעקב" שנדפס בתורה אור, הפוסקא "וישובו המלאכים" והפוסקא "ויאמר יעקב" הם מאמר אחד. המאמר השני אמר הרבי בבית המדרש הקטן שבחצר בשבת לפנות בוקר. היה עוד שעתים לפני אור הבוקר, הרבי החל את המאמר בפסוק "ויאמר יהושע וגו' בעבר הנקרא". בתורה אור מתחיל מאמר זה "ויקם בליה". המאמר השלישי אמר הרבי בבית המדרש הקטן שבחצר בשבת אחרי מנחה. מאמר זה החל הרבי בפסוק "ויקח מן הבא בידו מנחה לעשו אחיו". וכנראה שנאמר שוב בתקס"ה.

וראה דבור המתחיל זה תשמ"ג. תשמ"ו. ושם מעיר אשר בדרושים בתורה אור ובתורת חיים בפְּרִשְׁתו מבארים את כל הפסוקים על סדר הפרשה מהפסוק "וישלה יעקב גו" עד הפסוק "ויתר יעקב לבדו ויאבק איש עמו גו". וביאור כל פסוק ופסוק על הסדר בדרוש אחד הוא דבר בלתי רגיל [בתורה אור ובתורת חיים ו]בדרושי חסידות בכלל [מה שאין כן באור התורה שאין זה פלא כל פה, כי כן רגיל בכמה מקומות באור התורה]. כי בדרך כלל רוב הדרושים הם על פסוק אחד. ואף שבסידור [עם דא"ח] יש גם כן דרושים המבארים כמה וכמה פסוקים על הסדר, מכל מקום נראה שדרושים אלו נאמרו כמה פעמים, על כל פסוק בפני עצמו, ואחר כך נתחברו יחד דביבור או בכתיב. מה שאין כן בדרוש זה "וישלה גו" נראה שמלבמתחילה היה ביאור על כל הפסוקים ה"ל).

² (לקוטי תורה להאר"ל סוף פְּרִשְׁת וישלה).

לְנֹאצְלִים; וּמִשֵּׁם נִמְשְׁכוּ הַשְּׁפָעוֹת עַנְגֵּי-הָעֲלִיּוֹן לְצַדִּיקִים לְעֵתִיד-
לְבָא, וְזוּהוּ עֵנִין 'ת' עֲלִמִין דְּכִסּוּפִין, וְהֵם 'ד' מֵאוֹת שְׁקַל כְּסָף
הַנְּלָא.

וְנִקְרָא (חַיִּי שְׂרָה כג, טו) **"עוֹבֵר לְסוּחַר"**: כִּי בְּתָר נִקְרָא "סוּחַר" – לְשׁוֹן
(שֶׁבַת ג, א) "סוּחַר סוּחַר", שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְּקִיף לְכָל הַהִשְׁתַּלְשְׁלוֹת.
וְ"ת' עֲלִמִין דְּכִסּוּפִין" הַנְּלָא הֵם "עוֹבֵר לְסוּחַר", שֶׁהֵם בָּאִים
וְנִמְשְׁכִים מֵעֲצָמוֹת אִזָּר אִין-סוֹף שְׁלִמְעֵלָה גַם מֵהַכְּתָר, וְעוֹבְרִין
וְנִמְשְׁכִין בְּהַכְּתָר, וּמִשֵּׁם "נְהַרִין לְצַדִּיקָא לְעֵתִיד-לְבָא".

וְעֵנִין הַנְּתִיבָה לְעַפְרוֹן הִיָּה בְּדָרָךְ עֵנִין יְרִידַת הַבִּירוּרִים, כְּדִי
לְהוֹצִיאֵם אַחַר כֶּךָ מִמֶּנּוּ בְּתוֹסַפַּת בְּרָכָה כו'. אֲךָ בִּינֵי לְבִינֵי הֵן
שִׁירְדוּ כָּל כֶּךָ לְמִטָּה מִטָּה וְנִעְשׂוּ בְּחִינַת "ד' מֵאוֹת אִישׁ" לְעֵשׂוֹ.
וְהוּא בְּחִינַת ש"ק, כְּמוֹ שְׁכָתוּב (ישעיה נ, ג): "אֲלִבִּישׁ שְׁמִים קְדֻרוֹת,
וְשִׁק אֲשִׁים כְּסוּתָם". וְכֵן אָמְרוּ רַז"ל (סְנֵהֲדִין קא): "הַתּוֹרָה חוֹגְרַת
שִׁק כו'", דְּהֵיִינוּ שְׁנַתְּהוּוּהָ בְּחִינַת "לְבוּשׁ שִׁק" שֶׁהַחִיצוֹנִים יוֹנְקִים
מִמֶּנּוּ.

וְלְעֵתִיד-לְבָא בְּגִמְרָא כָּל הַבִּירוּרִין כְּשִׁיבּוּלְעַת הַמּוֹת לְנִצְחָה¹² (זְכָרִיהָ יג),
(ב): "וְאֵת רוּחַ הַטּוֹמָאָה אֶעֱבִיר כו'", אִזָּר יַחֲזִיר עַפְרוֹן הַד' מֵאוֹת שְׁקַל
כְּסָף לְשִׁרְשָׁם אֶל הַקְּדוּשָׁה בְּשְׁלִימוֹת.

וּמֵעַתָּה יָרַד יַעֲקֹב שָׂאֵי אֶפְשָׁר שׁוֹשִׁפִיעַ לוֹ עֵשׂוֹ מִשְׂרָשׁוֹ אֵת
הַמְּקִיף דְּתַהוּ אֲשֶׁר הוּא מְבַקֵּשׁ, מֵאַחַר שֶׁהוּא בְּעֲצָמוֹ לְמִטָּה, וְאִין
עֲצָה אֵלָּא רַק שׁוֹמְשִׁיף¹³ יַעֲקֹב בְּעֲצָמוֹ אֵת הַמְּקִיף הַנְּלָא וְלֹאֲתָא,
כְּשִׁיבְדַע שְׁבַעֲצָמוֹ צְרִיךְ לְהַמְשִׁיף הַמְּקִיף הַנְּלָא לְכֵן הוֹצֵרָךְ לְהַעֲלוֹת
מִן כְּנַגְדוֹ כְּדִי לְהַמְשִׁיף עַל יְדֵי זֶה אֵת הַמְּקִיף, כִּי "רוּחַ אִיִּתִי רוּחַ
כו"¹³.

וְזוּהוּ עֵנִין הַמְּנַחָה שֶׁשִּׁלַּח יַעֲקֹב לְעֵשׂוֹ¹⁴, הוּא בְּחִינַת הַעֲלָאתָ מִנְּ-
לְהַמְשִׁיף מִ"ד' דְּמְקִיף דְּתַהוּ הַנְּלָא" וְלִכְרָךְ שִׁלַּח גְּמִלִים, אֲפָ שֶׁהֵם
בְּהַמּוֹת טְמֵאוֹת, כִּי לְגַבֵּי אִזָּר מְקִיף הַנְּלָא – "כְּכֹחַ שְׂכָה כְּאוֹרָה כו"
(תְּהִלִּים קלט, יב), וְכִמּוֹ שִׁיִּתְבָּאֵר לְקַמֵּן בְּעוֹר ה' בְּעֵנִין "וַיִּקַּח מִן הַבָּא
בְּיָדוֹ מְנַחָה כו"¹⁵.

— * —

(מ"ז)

וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֲלֵקִי אֲבִי אַבְרָהָם

"וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב, אֱלֹהֵי אֲבִי אַבְרָהָם כו" (פְּרָשְׁתָנוּ לב, י):

פִּירוּשׁ: שֶׁהַתְּפִלָּה שׁוֹמְשִׁיף אֵלָיו הַמְּקִיפִים דְּקְדוּשָׁה שֶׁל הָאֲבוֹת
לְעוֹר לוֹ שׁוֹיבֵל לְהַמְשִׁיף הַמְּקִיף דְּתַהוּ הַנְּלָא שִׁיִּתְגַּלָּה לְמִטָּה, וְעַל
יְדֵי זֶה גַם כֵּן (שָׁם, יב): "הַצִּילָנִי נָא מִיָּד [.] עֵשׂוֹ כו" שְׁלִמְטָה;

¹² (ישעיה כה, ח: "בלע המות לנצח").

¹³ (זהר חלק ב קסב, ב).

¹⁴ (פְּרָשְׁתָנוּ לב, יד-טז: "ויקח מן הבא בידו מנחה לעשו אחיו... גמלים מיניקות").

¹⁵ (לקמן כד, סוף עמוד ד).

שִׁמְשֵׁם הִיָּה עִיקָר כַּח הַשְּׁפָע לְעַקֵּב בְּעַל עוֹלָם הָאֲצִילוֹת לְבָרַר
וְלִתְקַן הַכֹּל. וְכִיּוֹן שְׁכָן, שְׁנִגְמַר וְנִשְׁלַם מְלֹאכֶת הַתְּקוּן בְּשְׁלִימוֹת,
מֵעַתָּה רָאוּי וְיֻכַּל לְהִיּוֹת הַשְּׂרָאָת וְהַמְּשַׁכֵּת הַמְּקִיפִים דְּתַהוּ. שְׂאֵם
לֹא הִיָּה נִגְמַר הַתְּקוּן בְּשְׁלִימוֹת לֹא הִיָּה יֻכַּל לְהִיּוֹת הַמְּשַׁכֵּת
הַמְּקִיפִים, כְּמוֹ שְׁכָתוּב בְּזוֹהַר⁶: "דְּלִית בְּרַכְתָּא שְׂרָאָת בְּאַתְרֵי רִיקְנָא
כו, אֵלָּא בְּאַתְרֵי שְׁלִים כו"⁷. אֲבָל עֲכָשְׁיוֹ שְׁנִגְמַר הַתְּקוּן בְּתַכְלִית, הָרִי
זֶה "אַתְרֵי שְׁלִים" שְׂרָאוּי לְהִיּוֹת בּוֹ הַמְּשַׁכֵּת הַמְּקִיפִים עֲלִיוֹנִים.

לְכֵן (שם): **"וַאֲשַׁלְחָה לְהַגִּיד לְאֲדָנִי לְמִצַּא חֵן בְּעֵינֶיךָ"**: דְּהֵיִינוּ,
שִׁתְּשִׁפִיעַ וְתֹאמִיר אֵת הַמְּקִיף שֶׁלָּךְ אֵלַי בְּעוֹלָם הַתְּקוּן, וְזוּהוּ מְצִיאַת
הַחֵן, וְהֵיִינוּ מִפְּנֵי כִי "וַיְהִי לִי שׁוֹר וְחִמּוֹר צֹאן כו", דְּ"אַתְהֵתְפַּכָּא
חֲשׂוּכָא לְנַהֲרָא" בְּעוֹלָם הַתְּקוּן, וְהָרִי זֶה "אַתְרֵי שְׁלִים" מִמִּשְׁ, אִם
כֵּן רָאוּי אֲנִי **"לְמִצַּא חֵן בְּעֵינֶיךָ"**, שֶׁהוּא הַשְּׂרָאָת הַבְּרָכָה דְּבְּחִינַת
הַמְּקִיפִים כו' :

— * —

וּישׁוּבוּ הַמְּלֹאכִים

**"וּישׁוּבוּ הַמְּלֹאכִים אֶל יַעֲקֹב לֵאמֹר: בָּאנוּ אֶל אַחִיךָ אֶל עֵשׂוֹ,
וְגַם הוֹלַךְ לְקִרְיַתְךָ וְאַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ עִמּוֹ"** (פְּרָשְׁתָנוּ לב, ז):

פִּירוּשׁ תְּשׁוּבַת הַמְּלֹאכִים הוּא כֶּךָ: שְׁעַם הִיּוֹת שְׁמַחְמַתְךָ רָאוּי
וְנִכּוֹן מְאֹד שׁוֹמְשִׁיף אֲלֵיךָ מִבְּחִינַת הַמְּקִיף דְּתַהוּ, מֵאַחַר שְׁנִמְצָא
כֶּךָ הַשְּׁלִימוֹת שֶׁל הַתְּקוּן, אֲבָל מַה לְעֵשׂוֹת שֶׁהַמְּנִיעָה הִיא מִצַּד
"עֵשׂוֹ אַחִיךָ" – שֶׁהוּא עַדִּיין לְמִטָּה בְּבְּחִינַת שְׁבִירָה וְלֹא נִתְבָּרַר
עַדִּיין כְּלָל, וְאִם כֵּן, אִיךָ יִשְׁפִיעַ לָךְ מִשְׂרָשׁוֹ הַמְּקִיף דְּתַהוּ הַנְּלָא –
מֵאַחַר שֶׁהוּא בְּעֲצָמוֹ עַדִּיין לְמִטָּה?

וְהִרְאִיָּה עַל זֶה שֶׁהוּא בְּשְׁבִירָה, הוּא כִּי **"וְגַם הוֹלַךְ לְקִרְיַתְךָ
וְאַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ עִמּוֹ"**:

פִּירוּשׁ: **"ד' מֵאוֹת אִישׁ"** הֵם דִּינִים קָשִׁים שֶׁל הַחִיצוֹנִים הַנִּמְשְׁכִים
מִן 'ת' בְּתֵי דִינִין קָשִׁין דְּמִשְׁתַּכְּחִין, כְּמוֹ שְׁכָתוּב בְּאַדְרָא רְבָה⁸.
וְכַנּוּדַע, שֶׁשֶּׁרֶשׁ שְׂרָשָׁם שֶׁל "ד' מֵאוֹת אִישׁ" הַנְּלָא נִתְהַוָּה מִן "ד'
מֵאוֹת שְׁקַל כְּסָף"⁹ (חַיִּי שְׂרָה כג, טו) שְׁנִתְּן אַבְרָהָם אֲבִינוּ עֲלִי-הַשְּׁלוֹם
לְעַפְרוֹן. שֶׁ"ד' מֵאוֹת שְׁקַל" הַנְּלָא הֵם 'ת' עֲלִמִין דְּכִסּוּפִין דִּיִּרְתִּי
צַדִּיקָיָא לְעִלְמָא דְּאַתִּי¹⁰.

דְּהֵיִינוּ, שֶׁהֵם בְּחִינַת אִזָּר שֶׁפַע עַנְגֵּי-הָעֲלִיּוֹן הַנִּמְשְׁכִים מִבְּחִינַת
עֲתִיקָא-קְדִישָׁא, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְמוּצָע בֵּין עֲצָמֵי הָאִין-סוֹף
לְעוֹלָם הָאֲצִילוֹת, כְּנֻדַע שֶׁהַכְּתָר הוּא מְמוּצָע¹¹ בֵּין הַמְּאֲצִיל

⁶ (זהר חלק ב קנה, א. קנז, ב. חלק ג לד, א).

⁷ (שאין הברכה שורה באתר ריק, אלא באתר שלם).

⁸ (זהר חלק ג נשא קכא, א: "מהאי מצחא דלתמא נהרין ארבע מאה בתי דינין").

⁹ (ראה זהר חלק ג קכח, ב ואילך. רפח, א).

¹⁰ (ארבע מאות עולמות של כסופים (תענוגים) שיוֹרְשִׁים הַצִּדִּיקִים בְּעוֹלָם הַבָּא. רֵאָה
זהר חלק א קכג, ב).

¹¹ (עץ חיים שער מא פרק ג. נסמן לעיל כב, ד).

ההמשכה. והואיל וכן, מאחר שבתהו היה רק ב' קוין פנ"ל, לכך הוצרך יעקב לעשות עצמו גם כן בדוגמא זו. וזהו "ויחץ את העם כו' לשני מחנות", להיות דוגמת עולם התהו, שלשם היה "זה תחת זה" ולא בציוור ג' קוין פנ"ל, ועל ידי זה יתקשר בעולם התהו להמשיך האור מקיף כו'.

ומזה הטעם עצמו יובן הטעם מה שהקריב יעקב ה"מנחה" (פרשתנו לב, יד-טו): "עזים מאתים כו'" - שענין מנחה זו היא העלאת מ"ן להמשיך המקיף הנ"ל, והוא על דרך ענין הקרבנות, שהם העלאת מ"ן להמשיך מ"ד כנודע.

ואף על פי כן היתה מנחתו שלא על דרך אופן ומשפט הקרבנות שבתורה כו' - בהיות שמעשה הקרבנות הוא מבהמות טהורים ושחטים דוקא, אף השחיטה כשירה בנר¹⁹; ולא מצינו קרבן בתורה בחי רק בשעיר דעזאזל²⁰. וגם בקרבנות לא היו מקריבים רק החלב והדב²¹; והמנחה הזאת ששלח יעקב לעשו היו בהמות טמאות גם כן, כמו שכתוב (פרשתנו שם, טו): "גמלים מניקות כו'", וגם שהן ^{כ"ח} "חייזן ולא שחוטין".

והענין הוא:

משום שהעלאת מ"ן, שהיא המנחה דיעקב, הוא להמשיך מ"ד מבחינת המקיף דעולם התהו, והמ"ן והמ"ד דעולם התהו הוא משונה ובאופן אחר מן המ"ן ומ"ד דעולם התקון שהוא ענין הקרבנות שבתורה;

שהתורה היא מבחינת עולם התקון דאצילות, והיינו כי עולם התקון הוא בחינת אור פנימי, שהאורות מתעמצמים ונתפסים בתוך הכלי; ומאחר שהאור יכול להתיישב בתוך הכלי, זהו הוראה שכתב ב"עץ חיים"²² שבתקון האורות מועטים כו', לכן התורה שנמשכת משם היא גם כן בבחינת דקדוקים וצמצומים.

ולכן מפורש בתורה סדר העלאת מ"ן דתקון, הכל בדקדוקים, שהוא משפט מעשה הקרבנות: שיהיו מבהמות טהורים, ומג' מיני בהמות לבד, ושיהיו שחוטין דוקא, ויש הרבה דברים שהקרבן נפסל בו; וכן בענין ההקרבה אף ומה - הרבה דקדוקין כו' - כי כל התורה הוסדה בדרך זה, בצמצומים ומדידות, מפני שהיא מבחינת התקון, שהאורות מצומצמים תוך הכלים, ולכן מדקדקים גם כן בכמה מיני צמצומים ודקדוקים כו'.

אבל יעקב העלה מ"ן לבחינת המקיף דתהו, כנ"ל שהוא אור גדול בבחינת אין-סוף, שלכן לא יכול הכלי להכילו ונשארו

"ויחץ את העם כו', לשני מחנות כו'" (שם, ח): הנה הטעם שחלק "לשני מחנות" דוקא, יובן על פי הקדמה הידועה שעיקר ההפרש בין עולם התהו לעולם התקון¹⁶, שבעולם התהו היו הספירות מפורדים "זה תחת זה", אבל בעולם התקון הם בציוור קוין. והיינו ג' קוין - ימין ושמאל ואמצע, שהקו האמצעי הוא המחבר ומייחד גם כן ב' הקוין דיימין ושמאל להיות מתכללים יחד, כידוע דתפארת הוא הממוצע בין חסד וגבורה ומחברם יחד.

ולכך, ישראל, שהם בבחינת התקון, אומרים ג' פעמים "קדוש" דוקא. וכתוב בהם גם כן (יתרו יט, ה): "והייתם לי סגולה", שהסגולה היא ג' נקודות - בחינת ימין ושמאל ואמצע כו'.

אבל בעולם התהו שהיו בבחינת פירוד, "זה תחת זה", ולא נתייחדו יחד, הרי זה רק בחינת ב' קוין - שהחסד הוא בפני עצמו והגבורה הוא בפני עצמו.

וכמו שנתבאר ביאור הדברים במקום אחר, שהענין הוא, לפי שבתהו היו האורות מרובים והכלים מועטים, ולכן מצד קוטן הכלי לפי ערך האור, על כן אין הכלי יכול להכיל ב' הפכים חסד וגבורה יחד;

על דרך משל באדם: מי ששכלו קטן לא יכיל ב' הפכים כלל, אלא אם יטה שכלו לזכות, לא ימצא אף שום שכל לחוב, ולא יסבול שום נטיה לחוב בלבד, אלא רק טוב וחסד בלבד. ובהיפוך, כאשר יטה לחוב, לא יסבול כלל נטיה לזכות. ונמצא, אינו אלא בקו אחד תמיד - פעמים בקו הימין לזכות ופעמים בקו השמאל לחוב, והרי קוין מפורדים - שכשהוא בבחינת חסד לא יוכל לסבול בחינת דין, וכן להיפוך. וזהו הנקרא בחינת ב' קוין, שהחסד הוא בפני עצמו והגבורה בפני עצמה.

אבל בתקון - שהתפארת מכריע בין חסד וגבורה, היינו שגם בשעת הדין יוכל להיות גם כן נטיה לזכות וכן להיפוך, לפי שבתקון - האורות מועטים והכלים מרובים, נמצא הכלי רחב לקבל גם ב' הפכים;

וכמו באדם שדעתו רחבה יוכל לסבול ב' הפכים יחד וישפנו במוחו ולבו, שמצד זה יש סבא לזכות, אף על פי שמצד אחר יש סבא לחוב כו'. והרי בתקון מתייחדים חסד וגבורה יחדו, וזהו ענין ג' קוין¹⁸.

ואמנם בעובדא זו דיעקב ועשו, שהיה יעקב צריך להמשיך לו המקיף דתהו, שהוא בחינת האור דתהו שכלי גבול כו', לכך הוצרך להעלות מ"ן לשם, וידוע שהמ"ן צריך להיות לפי אופן ההמשכה שרוצה להמשיך, משום שלפי אופן ההעלאה כך היא

¹⁹ (ברכות לא, א).

²⁰ (אחרי טו, י): "והשעיר אשר עלה עליו הגורל לעזאזל יעמד חי לפני ה' לכפר עליו לשלח אתו לעזאזל המדברה".

²¹ [ג' החלב והדב; ראה לקמן (כט, ד): והאיברים שהן החלב. - הערת כבוד קדושת אדמו"ר].

²² (ראה שער יא פרק ב).

¹⁶ (ראה עץ חיים שער הכללים פרקים א. ב. שער עגלים ויושר ענף ד. ובכמה מקומות)

¹⁷ (ברכת "יוצר אור").

¹⁸ [בדפוס וזטאמיר גוסף:] (ועיין מה שנתבאר מזה לקמן פרשת יתרו, בדבור המתחיל "להבין ביאור ענין האבות הן הן המדבר" (עב, ד)).

ויעקב שרצה שימשיך לו המקיף-דתהו הנ"ל שלפני אצילות, הוצרך מתחלה לעבור את הנהר הנ"ל.

וזהו "ויעבר את מעבר יבק": כי בחינת יחוד ברכה וקדושה - הוא הכל בחינת נהר הנ"ל שעל ידו נמשכו כל השפעות ויחוד אורות עליונים, כמו שכתוב: "ונהר יצא מעדן להשקות את הגן כו". וכשעבר את הנהר והגיע לבחינה שלמעלה מהנהר הנ"ל, אז לא רחוק הוא מן המקיף-דתהו הנ"ל שלפני האצילות.

וזהו (פרשתנו לב, כד): "ויעבר את אשר לו" - כל מה שתיקן, העלה הכל לשם. אך הוא בעצמו נשאר למטה עדיין, כמו שכתוב (שם, כה): "ויותר יעקב לבדו", כי רצה לברר את עשו שהוא עדיין בשבירה, כמו שהודיעהו המלאכים כו, והוא ענין "ויאבק איש עמו" (שם), כנודע. :

וילהיין כללות ענין כוונת יעקב בהמשכת המקיף-דתהו לעולם התקון, וגם יובן זה בעבודת ה':

הנה ידוע, דיעקב הוא בחינת תפארת³⁰, שמחבר ב' הפכים שהן חסד וגבורה. כי על ידי התכללות ב' הפכים יחד הוא עיקר התפארת (כמו בגוונים, כשמורכבים ב' וג' גוונים יחד כח³¹). הוא עיקר היופי; והמשכת והתגלות אור אין-סוף - בקו האמצעי כו. לכך רצה גם כן לחבר ולייחד גם כן המקיף-דתהו עם האור-פנימי דתקון, שהם גם כן ב' הפכים שיתחברו יחד, ואז יהיה גילוי אור אין-סוף³¹.

ויביאר הדברים, הנה יש ב' בחינות בעבודת ה':

הא': האהבה ברשפי אש, בתגבורת מאד לצאת מן הגוף וליפרד מן הפתילה כו, והוא בחינת אהבה רבה שאין כלי הלב מכילה אותה, כי לא יכול הלב להתפעלות העצומה, לכן לא יוכל לעמוד בכלי גופו ורפץ לצאת מנרתקה חומר הגוף.

והב': בחינת התפעלות המתנישב בכלי הלב, ועיקר ענינה הוא בחינת המשכת אלקות מלמעלה למטה דוקא, ב"כלים מכילים שונים"³² בתורה ומצות.

וזהו ענין "רצוא ושוב"³³.

והנה, בחינת עולם התהו הנ"ל היה בבחינת רצוא, לכן נסתלקו האורות מן הכלים, כמו האהבה רבה ליפרד מן הפתילה והכלים כו. אבל התקון הוא בחינת שוב, והוא בחינת תורה ומצות, וב"על כרחק אתה חי"³⁴ להיות בתוך הגוף, להמשיך אור אין-סוף ב"כלים מכילים שונים".

³⁰ (זהר חדש תשא מד, ב).

³¹ (ועיין בזהר פרשת תרומה, דף קע"ה, עמוד ב' על פסוק "והבדית התיכון". ושם דף קע"ו, עמוד א').

³² (אסתר א, ז).

³³ (יחזקאל א, יד. ראה לעיל בראשית א, ג. לקמן לו, ג. עג. ד. קבג, א).

³⁴ (אבות ד, כב).

בבחינת מקיף. (לכך שלח המנחה שהוא העלאת מ"ן לשם) אף בהמות טמאות, "גמלים מניקות כו", וכולן היו חיינ ולא שחוטין כו:

כי להיות האור בבחינת אין-סוף, לכן אין שם הצמצומים והדדוקים. כי אין-סוף ברוך-הוא הוא כל יכול לסבול הכל, אף טמאין ושיהיו חיינ כו, שאין נמצא שם דדוקים וצמצומים כלל. וכמאמר רז"ל²³ גבי חזיר - שעתידי לחזור וליטהר, היינו לעתיד-לבא שיבולע המות לנצח²⁴, ואז יתגלה עצמות אין-סוף, ויוכל גם חזיר להתעלות, מה שאין כן עתה.

לכן יעקב ששלח המנחה לעשו, שהוא העלאת מ"ן למקיף-דתהו שבבחינת אין-סוף, שלח גם כן דברים טמאים. ולכך שלח גם כן "גמלים מניקות", כי אדרבה שרשן של גמלים הוא מאד נעלה²⁵, כמו שכתוב באליעזר עבד אברהם שלקח "יוד גמלים מגמלי אדניו [J. I.] וכל טוב אדניו בידו" (חיי שרה כה, י), והוא ענין "כגמול עלי אמו כו"²⁶ (תהלים קלא, ב).

וכל זה לא היה יכול לעשות רק יעקב, וקודם מתן-תורה. אבל אנחנו, כבר ניתן לנו התורה מבחינת התקון, ומה שהוא טמא ואסור על פי התורה - הוא מרוחק ולא יוכל להתעלות כלל כו, ו"הכרת תכרת הנפש" באכלה חלב כו²⁷ וכיוצא. :

— * —

[כה, א]

ויקום בלילה הוא

"ויקום בלילה הוא, ויקח את שתי נשיו כו, ויעבר את מעבר יבק, ויקחם ויעברם את הנחל כו" (פרשתנו לב, כד):

פירושו: **יב"ק** הוא יחוד ברכה וקדושה²⁸.

והענין, דהנה כתיב (יהושע כד, ב): "**בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם**". ופירושו: "**הנהר**" הוא בחינת בינה, כמו שכתוב (בראשית ב, י): "**ונהר יצא מעדן כו**"; ושרש האבות הוא מ"**עבר הנהר**", היינו מבחינת הכתר שהוא למעלה מהנהר הנ"ל. רק שמשם נמשכו האבות ונשפלו למטה בעבר השני של הנהר - בן"א דאצילות²⁹.

²³ (ראה ש"ל"ה פרשת חיי שרה. מדרש תלפיות ענף חזיר בשם רבינו בחיי. ספר הקנה. לקוטי שיחות חלק יב עמוד 175. חלק כט עמוד 128 הערה 58).

²⁴ (ישעיה כה, ח)

²⁵ (שרשן של גמלים... מנמלי אדניו וכל טוב אדניו: ראה זהר חלק א וישב קפא, ב. באורי הזהר - לאדמו"ר האמצעי וישב נו, ג; לאדמו"ר הצמח צדק עמוד קל. וראה תורת חיים קצו, ב).

²⁶ ("שהוא ענין המקיפים בידוע" - תקסט"ה חלק א עמוד צד (נוסחא שניה)).

²⁷ (צו ז, כג-כה: "כל חלב שור וכשב ועז לא תאכלו... כי כל אכל חלב מן בהמה אשר יקריב ממנה אשה לה ונכרתה הנפש האכלת, מעמיה").

²⁸ (זהר חלק ב משפטים קטז, א. תקוני זהר תקון ע דף קכח, א).

²⁹ (ועיין בזהר פרשת אמור (צח, ב) מה שכתוב על פסוק זה).

וזהו שכתוב בעקב (תולדות כו, כה): "וַיָּבֵא לוֹ יוֹנָן, וּפִירֶשׁ בְּזוֹהַר: "דַּארְמִי מֵיָא לְגוֹ חֲמַרָא"⁴¹. כי יון הוא בחינת "רצוא", גבורות ורשפי אש ממטה למעלה. ו"יעקב ארמי מא" – בחינת "שוב". ולכן "וַיָּבֵא לוֹ יוֹנָן כִּי" הוא "בתרי טעמי"⁴², שהוא התכללות ה"רצוא ושוב", מים ויין כו'.

ולכן איתא דיעקב הוא "שלימו דאבהן"⁴³. כי לא פאברהם שיצא ממנו ישמעאל"⁴⁴, מפני שהיה אברהם מדת החסד הפשוט בלא מזיגה, לכך נתפשט יותר מדאי עד שאמר: "לו ישמעאל כו"⁴⁵, ויצחק היה בבחינת גבורה כו'. אבל יעקב הוא "שלימו דאבהן" – התכללות ההפכים, "רצוא ושוב" כנ"ל. :

— * —

כח, ו.

ויקח מן הבא בידו⁴⁶

"ויקח מן הבא בידו מנחה לעשו אחיו כו" (פרשתנו לב, יד):

הנה כל הקרבנות נקראים בשם "מנחה"⁴⁷, כמו שכתוב (בראשית ה, ד): "והכל הביא גם הוא מבכורות צאנו ומחלבהן, וישע ה' אל הכל ואל מנחתו כו",

(הגם שהיה קרבן מנחה בפני עצמו, כמו מנחת סלת ומנחת כו' – אך כל התורה היא כלל ופרט. וכן תפלה שפגוד קרבנות⁴⁸, כל התפלות בכלל נקראים "מנחה"⁴⁹, ותפלת מנחה בפני עצמה היא פרט⁵⁰)

⁴¹ (שמנוג מים לתוך היין. ראה זהר חלק ג בלק קפט, א).

⁴² (זהר שם. תבת "לו" היא בשני טעמים – "מרכא כפולה").

⁴³ (שלימות האבות. זהר חלק א ויצא קמו, ב בסתרי תורה. שם קמט ריש עמוד ב ועוד).

⁴⁴ (פסחים נו, א).

⁴⁵ ("יחיה לפניך". לך לך יז, יח).

⁴⁶ (דבור המתחיל ויקח מן הבא: תורת חיים על פסוק זה [וישלה קפת, א]. אור התורה שם [בראשית פרק ב עמוד רלג, א. רלט, א – קיצורים וביאורים. שם תכו – ענין מאתים עזים]. – ציון כבוד קדושת אדמו"ר.

נאמר ליל שבת קדש פרושת וישלה, יד כסלו תקס"ה. נוסח המאמר שלפנינו הוא מהנחת המהרי"ל. ב' נוסחאות נוספות מהמאמר – הנחת רבי משה בן אדמו"ר הזקן והנחת אדמו"ר האמצעי ("נוסחא שניה") נדפסו במקביל במאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ה עמוד ט. וראה לעיל [תורה אור] כד, א דבור המתחיל "וישלה יעקב" הערה 1. נתבאר באריכות בתורת חיים הנ"ל. חלק מהמאמר עם הוספות וקיצורים – ספר המאמרים תרכ"ז עמוד מט. נג ואילך ותרכ"ב עמוד נט.

לכמה ענינים במאמר ראה אור התורה מגלת אסתר עמוד לד ואילך).

⁴⁷ (כי כל קרבן דומה להקרבנות מנחה ודורון לפני מלך ושר". תורת חיים קפת, א).

⁴⁸ (ויקרא ב, א. ה).

⁴⁹ (ברכות כו, ב).

⁵⁰ (ראה גם רש"י תהלים כ, ד. רמב"ן קרח טז, טו).

⁵¹ [דפוס ויטאמיר נוסף:] וענין בתשובות אמונת שמואל סימן כ' (להרב אהרן

וזה היה ההפרש גם בן באותן "ד' שנכנסו לפרדס"³⁵: "בן עזאי הציץ ומת", ו"בן זומא הציץ ונפגע", רק "רבי עקיבא נכנס בשלום ויצא בשלום"³⁶. כי בן עזאי היה בבחינת "רצוא" דאבה-רבה הנ"ל, בבחינת כלות הנפש, ולא רצה להיות נשפל בבחינת "שוב", לכך לא רצה ליטא אשה ואמר³⁷: "אפשר לעולם שיתקיים על ידי אחרים", לכן "הציץ ומת" – שנסתלק לגמרי מן הכלי כנ"ל, "כי עזה כמות אבה כו" (שיר השירים ח, ו).

אכן אין זה דרך התורה, שהיא בבחינת תקון, כי "לשבת יצרה" (ישעיה מה, יח), וב"על כרחק אתה חי". לכן רבי עקיבא שהיה מבחינת תקון "נכנס בשלום ויצא בשלום" – שהיה המין ומ"ד שלו, דהיינו בחינת ה"רצוא ושוב", במדה ומזיגה נכונה – שלפי ערך הרצוא בן היה השוב אחר כך.

וזהו "נכנס בשלום כו" – הוא בחינת קו האמצעי המיוחד ומחבר את הב' קוין ימין ושמאל, שהם בחינת "רצוא ושוב". לכך היה "העלאת מ"ן" שלו – שהוא ענין ש"נכנס לפרדס" – במדה ומזיגה נכונה, בבחינת "רצוא ושוב". ו"נכנס בשלום" – בבחינת מ"ן, "ויצא בשלום" – בבחינת המשכת מ"ד, בחינת "שוב"³⁸.

מה שאין בן עזאי, ששרשו היה מבחינת תהו, ששם הוא בחינת שני קוין, כנ"ל בענין "ויחץ כו' לשני מחנות", לכך לא היה התחברות ה"רצוא ושוב" במזיגה נכונה, ו"הציץ ומת כו" – התגברות הרצוא כו'.

ולכן היה רבי עקיבא מקור כל התורה שבעל-פה, כי "סתם משנה רבי מאיר", ו"סתם ספרא רבי יהודה כו', וכולהו אליבא דרבי עקיבא"³⁹. והוא לפי שהתורה גם בן היא מבחינת התקון, ויש בה התכללות ב' ההפכים ד"רצוא ושוב", כמו שכתוב (ברכה לג, ב): "מימינו אש דת למו כו", לכן היה גילוי התורה על ידי רבי עקיבא – שהיה בו בחינה זו כנ"ל. :

ועתה יובן ענין פונת יעקב ליחיד ולחבר המקיף-דתהו עם האורות וכלים דתקון, היינו שיהיה תמיד "רצוא ושוב" במזיגה אחת, שלפי ערך הרצוא בן השוב. דהיינו, שיהיה האבה-רבה ברשפי אש ליפרד מן הפתילה כו', ואף על פי בן יהיה אחר כך בחינת "שוב לאחד"⁴⁰, וב"על כרחק אתה חי" להמשיך אור אין-סוף למטה דוקא בתורה ומצות (כמו שנתבאר בתניא פרק נ"ג). והרי זה יחוד והתחברות המקיף דתהו עם כלים דתקון.

³⁵ (חגיגה יד, ב).

³⁶ (ירוסת העין יעקב. וכן הוא בירושלמי חגיגה פרק ב הלכה א-ב).

³⁷ (יבמות סג, ב).

³⁸ (ועיין מה שנתבאר פרושת ויצא גבי "בשלום" – "ב' בחינות שלום", עיין שם בדבור המתחיל "והיה" (לעיל כא, ד)).

³⁹ (סנהדרין פו, א. וברש"י: "ממה שלמדו מרבי עקיבא אמרו").

⁴⁰ ("אם רץ לבך שוב לאחד". ספר יצירה פרק א משנה ח. תקוני זהר בהקדמה ז, א).

מהשואל", שבחינת פני השור הוא למטה ממדרגת האריה במרכבה, שבחינת פני אריה הוא "אל הימין" כו; ואף על פי כן, למטה בעולם הזה, הרי השור הוא בהמה טהורה, והארי הוא חיה טמאה.

והענין: כי אדרבה, מה שהוא למעלה במדרגה יותר גבוה, אין לו התלבשות בכלי למטה להיות גילוי בחינתו כמו שהוא למעלה בקדושה.

וכמו אריה שהוא בחינת גבורה - "גבור כארי"⁶¹, שהוא התגברות האור במאד מאד, עד שאי אפשר להיות שורה ומתגלה קדושתו למטה בכלי שנכלל בקדושה, וכמו בהמה טהורה, אלא על ידי דרך נפילת האור ברפ"ח נצוצין שבשבירת הכלים בג' קליפות הטמאות, ואז הוא בחינת חיה טמאה, שמקבל חיות מנפילות הנצוצים מארי דקדושה, אבל לא בהתגלות בחינת אריה בדרך השתלשלות והתלבשות כבהמה טהורה, רק בחינת מקיף למעלה. והוא בחינת "לבונה" כו, כמו שנתבאר במקום אחר⁶².

וזהו שעשו היה בכור, שהוא מבחינת "לפני מלך מלך כו בהר שעיר בארץ אדום כו"⁶³, ועשו היה מקור הז' מלכים שמלכו כו: "וימת [.] וימלוך [.] וימת [.] וימלוך כו" (שם, לב ואילך) - שהוא בחינת שליט המקפת על הולד, שקדמה לולד, והעיקר הוא הולד שנוולד, ובצאתו זורקין השליט כו - שאינו מקבל רק בחינת מקיף. לפיכך עליהם נאמר (תהלים קיג, ד): "רם על כל גוים הוי"ה";

ויעקב - יו"ד עקב⁶⁴, "הוי"ה אלקינו [.] ואהבת את ה' אלקיך כו" (ואתחנן ו, ד-ה). הגם שיו"ד היא הארה מצומצמת - "הלא מצער היא"⁶⁵ ויכולה ליכנס בפנימיות, ואין הכלי יכולה לקבל אלא על ידי צמצום, כמו יו"ד כו, כדי שמוזה יהיה לו רשפי אש והתלהבות בתפלה וכיוצא בה, שמפני שהיא הארה מועטת יש כח⁶⁶ בלב להיות מכילה.

והמשכת אלקות למעלה - גם כן על ידי התלבשות בלים; "אשר קדשנו במצותיו" - "רמ"ח אברין דמלכא"⁶⁶. ובימי האבות שלא ניתנה תורה היו להם עובדות אחרים כמו בארות ומקלות כו.

מה שאין כן עובדי כוכבים ומזלות⁶⁷, לפי שהוא רם ונשא עליהם, דהיינו בחינת המקיף בלבד, אינו נכנס תוך פנימיותם להיות בטל אליו, רק הוא יש ונפרד בפני עצמו, שאין לו שייכות כלל, הגם

הרי שהיו "בכורות צאנו" נקראים בשם "מנחה"⁵².

ויובן זה על פי הקדמה: כי נודע "כי אני הוי"ה לא שניתני" (מלאכי ג, ו) כתיב, ו"לית מחשבה תפיסא ביה"⁵³, ואינו בגדר "עלמין" כלל, ואף על פי כן "כי ממך הכל" (דברי הימים א כט, יד) כתיב. אך הוא על ידי זיו והארה - "הודו על ארץ ושמים כו" (תהלים קמת, יג). וגם הארה⁵⁴ זו עצמה מעצמותו ותברך לא היו העולמות יכולים לקבל חיות ושפע, להיותן בבחינת גילוי עולמות, כי אם על ידי השתלשלות,

דהיינו כששלת - הארה והארה והארה, וכל מה שיוורד ומשתלשל מטה מטה הוא הארה והארה מהעליון ממנו כו, וכל מיני מדרגות ברובי התחלקות העולמות ועליות וירידות - הכל הוא בבחינת זיו והארה, אם רב ואם מעט. ויש בזה כמה מיני מדרגות זו למעלה מזו, כמו: עולם הבא, ותחתית המתים, ואלף הז' - "יום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמיים"⁵⁵, שהוא עילוי אחר עילוי, והכל הוא בזיו וההארה כו.

והנה יש ב' מיני השתלשלות: השתלשלות האורות בכלים בבחינת פנימיות, שהוא לפי ערך הכלי, שהכלי יכול להגבילו; ויש בבחינת מקיף, דהיינו שאינו מוגבל בכלי.

ויובן זה בעבודת ה' שבלב זו תפלה⁵⁶ ברשפי אש:

שכאשר האהבה באה מהתבוננות "כי הוא חיה" (נצבים ל כ) וחי החיים של כל העולמות, נמשך מזה תשוקת הנפש כאשר תוכל שאת לפי מוזה ותכונתה. מה שאין כן כשהאהבה באה מחמת שישים אל לבו ויעמיק בעומקא דלבא "כי אני ה' לא שניתני" כתיב, ו"לית מחשבה תפיסא כו"⁵⁷, אשר על כן תכלה אליו נפש כל חי להבטל במציאות ולהתכלל ב"אחד" ממש. ולכן, כאשר ישים אל לבו גם כן ריחוקו מאין סוף ברון הוא, אשר ירדה הנפש ויתרד פלאים⁵⁸ ב"עלמא דפרודא"⁵⁹ כו, תהיה התגברות האהבה ביותר מאשר תוכל שאת, עד שאין כח בנפש לכלוא את האהבה רבה. וזהו בחינת "בכל מארץ" (ואתחנן ו, ה) - "בחילא יתיר כו"⁶⁰ :

והנה כתיב (יחזקאל א, ז): "פני אריה אל הימין [.] ופני שור

שמואל כן ר' ישאל אידונובר, נדפס לראשונה בפרנקפורט בשנת תמ"ג. מכאן למה נקראת "תפלת מנחה".

⁵² (וכן דוד אמר לשאל (שמואל א כו, יט): "אם ה' הסיתך בי ירח מנחה כו", שכונותו כל קרבן ולא קרבן מנחת סולת וזקא". תורת חיים שם).

⁵³ (תקוני זהר בהקדמה ז, א).

⁵⁴ (הארה: נראה לי בדרך אפשר צריך להיות: מהארה - הערת כבוד קדושת אדמור"ר).

⁵⁵ (תמיד בסופה).

⁵⁶ (תענית ב, א: "איהו עבודה שבלב? זו תפלה").

⁵⁷ (תקוני זהר בהקדמה, פתח אליהו ז, א).

⁵⁸ (איכה א, ט).

⁵⁹ (עולם הנבדלים, הנפרדים. ראה זהר חלק א בראשית כא, ב).

⁶⁰ (בכח יתר. זהר חלק א קכט, ב).

⁶¹ (אבות ה, ב).

⁶² (לעיל פרשת תולדות דבור המתחיל "ראה ריח בני" כ, ג).

⁶³ (פרשתנו לו, ח-ט. לא: "וישב עשו בהר שעיר, עשו הוא אדום. ואלה תלדות עשו אבי אדום בהר שעיר. ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מלך לבני ישראל").

⁶⁴ (נסמן לעיל כא, א).

⁶⁵ (ותחי נפשי". לשון הכתוב וירא יט, כ. "מצער - קטנה". רש"י שם).

⁶⁶ (תנאי ריש פרק כג בשם התקונים. ראה תקוני זהר תקון ל ער, סוף עמוד א).

⁶⁷ (אמות העולם).

ד"קרו ליה אלקא דאלקא⁶⁸ :

והנה הקרבנות הם "העלאת מ"ן" להיות "ריח ניחוח"⁶⁹. דהיינו, כמו ריח שהוא משיב את הנפש, כך הקרבנות הם מעלים מ"ן בבחינת "ריח" שיהיה "ניחוח להנ"ה" – גילוי המשכת והשראת שכינתו שיהא שורה ומתגלה בחינת אלקות בנפשו. וזהו "ניחוח" – לשון ירידה⁷⁰, דהיינו שיהא ירידה והשתלשלות אלקות מעילה לעילה עד שיכנס ויתגלה בנפש האדם בתוכו ובפנימיותו ממש.

והטעם, כי הנה ענין "העלאת מ"ן", היינו כמו שמביאין למלך דבר חדש בכדי שיפנה אל בקשה הקטנה והנמוכה לגבי מעלת ומדרגת המלך, שעל ידי דבר חדש הוא ממשיך לב המלך; כמו על ידי צפור המדברת⁷¹, הגם שבני אדם מדברים בבינה יתירה, אך מצד החידוש שהצפור תדבר, על ידי זה ומשיך ויעורר "לב מלכים אין חקר"⁷² שיפנה לבקשת ההדיוט.

ולכן העלאת מ"ן תלוי באתערותא דלתתא דייקא – נפשות ישראל המלוכשים בגוף כו' – הגם שהמלאכים עומדים ברום עולם⁷³, ותמיד מששת ימי בראשית בלי הפסק אומרים ביראה "קדוש"; גם בדעת יותר ידברו⁷⁴, שהשגתם גדולה ועצומה ומתענגים על ה' לאין קץ, מה שאין כן למטה, שיש מחשבות זרות רבות הטורדות ומפילות לב האדם, וגם האהבה שמעורר חולפת ועוברת ויש לה הפסק וכו';

אך בשביל החידוש שבו, שהרי כח זה באדם למטה להיות מדבר – הוא מאכילה ושתיה, ומי שאינו אוכל ג' ימים נעשה חלוש ואין לו כח הדבור בשלימות, וכן כמה מניעות שתלוי בגשמיות, כמו מניעת הקור כו', הרי כח הדבור שלמטה, שחיותו מדברים גשמיים – דבר זה יקר מאד בעיני ה', וכמשל צפור הנ"ל.

וכן כל הקרבנות, כבשים ועזים, הוא מהתלבשות ב"ע כו', ולכן כשעולה למעלה הוא דבר חדש מה שלא נראה כן בעולמות עליונים, ולכן הם המעלים מ"ן.

ולכן נקרא בשם "מנחה" – מנחה ראשי תיבות: מ"ן – מיין-

נוקבין⁷⁵; ח' – חכמה, ומזל הח' – נוצר חסד⁷⁶; ומשפיע בה' – "בה' בראם"⁷⁷, היא בחינת כנסת ישראל (גם לשון מנחה – מלשון ניחוח⁷⁸).

והנה לעתיד לבא כתיב (צפניה ג, ט): "אז אהפך אל עמים שפה ברורה כו'. וכן דוד המלך עליו השלום אמר (תהלים קה, א): "הודיעו בעמים עלילותיו", וכתיב (תהלים צו, ז): "הבו לה' משפחות עמים כו'"; "ויאמרו בגוים כו"⁷⁹. ולהבין, מה לנו להזכיר את עובדי כוכבים⁸⁰?

אך הענין: כי הנה כל הבריורין הוא מבחינת "עמים", ששם נפלו רפ"ח הנצוצין. והוא על ידי בחינת "לבונה", שהוא המקיף שעליהם, שהוא יתברר ויעלה למעלה בקדושה, ויהיה עשו במדרגתו הגבוה "לפני מלך מלך כו" מעולם התהו – בקדושה.

כי יעקב – י' עקב הוא בחינת פנימיות (תהלים עח, ה): "ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל". ו"אתם קרויים אדם"⁸¹: אדם – מ"ה⁸² – עולם התקון. ולעתיד לבא יתברר גם עשו שמעולם התהו, בחינת המקיף, שיהיה בחינת מקיף דקדושה ויוכלל הכל ביעקב, שיהיה ליעקב גם בחינת המקיף, שהוא בחינה ומדרגה יותר עליונה, שם ס"ג שהוא גדול משם מ"ה, ו"אשת חיל כו"⁸³ :

והנה כפי ההמשכה שלמעלה כך צריך להיות המ"ן שמלמטה. וכדי להמשיך בחינת המקיף עליון דקדושה צריך להיות העלאת מ"ן בבחינת מקיף, דהיינו למעלה מכדי שתוכל נפשו שאת וכו"ל.

ובפרט כשרואה בנפשו הפחיתות מ"רבות מחשבות" המעיקים וטורדים ומפילים, אזי צריך הוא לצעוק אל ה' בצר⁸⁴ – למעלה

⁷⁵ (ומצינו דוגמתו (תיבה ארמית בראשי תיבות דתיבה בלשון הקדש) יתבית בתיבת אָנְי [אָנָא נְפִישִי נְתִיבִית יְהִיבִית] שְׁכַת קַה, א. – תורת מנחם תשמ"ח חלק ג עמוד 574 הערה 32).

⁷⁶ (תשא לר, ז. ראה זהר חלק ג רפט, ד. עץ חיים שער הכללים פרק ה).

"ואולי יש לומר שבכתבו 'מזל הח' נוצר חסד' מוסיף רמז בראשי תיבות ד' מנחה" ונזל נוצר חסד" או מזל נוצר שהוא מזל הח, מזל השמיני. תורת מנחם (שם).

⁷⁷ (בראשית ב, ד: "אלה תולדות השמים גו' בהבראם". מנחות כט, ב: "בה' בראם").

⁷⁸ (ראה מדרש שכל טוב (בובר) בראשית פרשתנו על הפסוק (לב יד), "מנחה לעשו אחיו": "עיקר מלת מנחה לשון מנוחה, שמניח כעס וחרון אף מעל שולחה". וראה ש"ף על התורה בשם הרקאנטי על הפסוק (ויקרא ב, א) קרבן מנחה – מלשון מנוחה. וראה אבן עזרא על הפסוק (גח ח, כא): הניחוח – מלשון מנוחה).

⁷⁹ ("ה' מלך". דברי הימים א טו, לא. "אז יאמרו בגוים הגדיל ה' לעשות עם אלה". תהלים קכו, ב).

⁸⁰ (אמות העולם. בדפוס ראשון נוסף (כנראה מפני יראת הצנזור): "שם האומות הקדמונים").

⁸¹ (יבמות סא, א. זהר חלק א כ, ב. חלק ב כה, ב).

⁸² (אדם בגימטריא מה).

⁸³ ("עטרת בעלה". משלי יב, ד).

⁸⁴ (על פי שמואל ב כב, ז; תהלים יח, ז: "בצר לי אקרא ה'". תהלים קז, ו. כ: "ויצעקו אל ה' בצר להם").

⁶⁸ (מנחות קי, א. "שהוא אלהי האלהים, ולאותן אלוהות שתחתיו נתן כח וממשלה למשה ואין הוא משיגם בעולם התחתון". – מהרש"א, חדושי אגרות שם).

⁶⁹ ("אשה ריח ניחוח לה". ויקרא ט, ט. ועוד).

⁷⁰ (מלשון "חות דרנא" – לשון ח"ל יבמות טג א. וראה ספר הבהיר סימן (מו) קט: "ואין ניחוח אלא ירידה, דכתיב (שמני ט, כב): "וירד" ומתרגמין "ונחית" כו". וראה גם בחי על הפסוק ויקרא א, ט. – תורת מנחם ספר המאמרים מלוקט חלק ב (כסלר-שבט) עמוד שז).

⁷¹ (הוכא גם לעיל ויצא כא, ג. ושם נסמן).

⁷² (משלי כה, ג).

⁷³ (ברכת יוצר אור: "ואשר משרתיו כולם עומדים ברום עולם. . ואומרים ביראה: קדוש").

⁷⁴ (על פי איוב לר, לה: "לא בדעת ידבר").

מכדי שתוכל נפשו שאת.

ולכן כשראה יעקב את עשו למטה קם עליו - הקריב מנחה, היא העלָה לעשו אחיו שלמעלה - מעולם התהו, ששם הוא "אחיו". כי יעקב יש לו ב' בחינות - רצוא ושוב: ⁸⁵ "שוב בבחינת י' עקב, ורצוא בבחינת ביטול לגמרי כו', להמשיך בחינת המקיף-עליון. ואזי יהיה עשו שלמטה ממילא בטל, ואזי יקום "אז אהפך אל עמים", כי "מעשה אבות סימן לבנים"⁸⁵, שהם עשו הכנה לבניהם לעתיד-לבא במעשיהם.

והנה העלאת מ"ן של התקון גלוי וידוע לנו על פי התורה (פנחס כח, יא. יט. כז): "פרים בני בקר שנים כו"; בפסח כף ובשבעות כף כו'. מה שאין כן העלאת מ"ן לעולם התהו אין אתנו יודע עד מה⁸⁶, האיר ומה הם הקרבנות ואיזה שיעור; רק יעקב אבינו עליו השלום ידע ענינם, וכך שלח קרבנות: "עזים מאתים כו" (פרשתנו לב, טו), שהם קרבנות אחרים אשר לא כתובים בתורה בקרבנות דתקון, ושיעורים אחרים. ולכן הקריב גם גמלים (שם, טז), שהם טמאים, בקרבנות דתקון. אך בקרבנות דתהו כתיב (איוב יד, ד): "מי יתן טהור מטמא כו", ששם "כחשכה כאורה כו" (תהלים קלט, יב); "קטן וגדול שם הוא כו" (איוב ג, ט); "השנה ומשנה כו"⁸⁷.

וזהו ענין "ויחבקהו" (פרשתנו לג, ד) - שעשו חיבק את יעקב. ובכל מקום הזכר מחבק, וכמו שכתוב (שיר השירים ב, ו): "וימינו תחבקני", שהמשפיע מחבק את המקבל ומקיפו מכל צד להגביהו למעלה כו'. והיינו לפי שעשו שרשו מבחינת מקיף, מעולם התהו.

אך הדרך שניגע לזה הוא על ידי כי "והוא עבר לפניהם"⁸⁸, בחינת "והוא כו"⁸⁹.

ואחר כך: "וישתחו ארצה שבע פעמים" - בחינת נפילת-אפים ללקט נצוצין⁹⁰.

"עד גשתו עד אחיו" - פירושו: עד שגשש ופגע באחיו, דהיינו שליקט את הטוב שבעשו, בחינת "לבונה", שעל ידי זה הוא אחיו

⁸⁵ (ראה בראשית רבה פרשה מ, ו. רמב"ן לך לך יב, ו).

⁸⁶ (על פי תהלים עד, ט: "ולא אתנו ידע עד מה").

⁸⁷ "קטן וגדול". פיוט "וכל מאמינים").

⁸⁸ (פרשתנו לג, ג-ד: "והוא עבר לפניהם, וישתחו ארצה שבע פעמים, עד גשתו עד אחיו: וירץ עשו לקראתו ויחבקהו, ויפל על צוארו וישקוהו, ויבכו").

⁸⁹ (פירושו: מה שאמר "והוא" ולא "יעקב עבר לפניהם כו", הכוונה בתיבת והו"א, זה שהוא כמו שיעקב בשרשו הראשון בבחינת עצמות ופנימית דאין סוף ברוך-הוא קודם ההשתלשלות דתהו ותיקון, שנקרא הוא - לשון נסתר, כמו "ברוך המקום ברוך הוא כו", וכמו שאמר (תהלים ק, ג) "כי הוא עשנו כו", שהוא הנקרא "סתימא דכל סתימין" ד"לית מחשבה תפיסא ביה כלל" (וכמו שאמר בזהר על פסוק (קרח יח, כג) "ועבד הלוי הוא" - "דא עתיקא ממש כו"), שזהו בשרש יעקב הראשון הנ"ל - "עבר לפניהם" - למעלה מעלה מבחינת התיקון" - תורת חיים שם מה, ב).

⁹⁰ ("ענין נפילת אפים" פירש במאורי אור אות נון סעיף כט: "נפילת אפים - הפלת סטרא אחרא כו". וענין בפרי עץ חיים שער נפילת אפים. וזהו ענין "וישתחו ארצה ו' פעמים" - להפיל הרע דשבעה מדות הנ"ל ולברר הטוב. וזהו "עד גשתו עד אחיו", היינו הטוב דתהו שנפל בשבירת הכלים" - אור התורה על הפסוק (משלי כד, טז) "שבע ופול" - ג' כף ארץ ארץ עמוד תרכח. וראה תורת חיים כאן קפו, ב).

של יעקב - שהמקיף והפנימי נלקחו ממקום אחד.

ואזי (שם, ד): "וירץ עשו לקראתו" - עשו הוא כח המלוכש בעשו הגשמי - רץ ממשה-למעלה לקראתו. וכמשל הנרות שבטלים לאבוקה כאשר נקרו אורם לאור האבוקה כו'. ואחר שנברר בחינת הטוב שבו אזי "ויחבקהו" - מלמעלה-למטה, שנכנס המקיף עליון גם כן ביעקב. ונמצא שנכללו ביעקב כל הבחינות כנ"ל.

ועל ידי זה "וישקהו"⁹¹ - בחינת "נשיקין", ונקוד עליו - בחינת נקודות הוא בחינת חכמה⁹². והיינו לפי שבשבירה היה הסתלקות חכמה ועתה אחר הבירור הנה נתגלה.

ואחר כך "ויבכו": הנה בכיה היא מפני שמחה או מרירות; שעל ידי כיווץ במוח דוחה המותרות בליחות הדמעות, ועל ידי שמחה הוא כמו שכתוב בזהר "שיר השירים" גבי רבי עקיבא, שזלגו עיניו כו'⁹³.

והיינו, לפי שהשמחה היא התפשטות החיות - כמו שכתוב (משלי טו, ל): "ושמועה טובה תדשן עצם", וכמעשה דאספסיינוס כו'⁹⁴ - הוא הילוך הדם בעורקים, וכן ברוח החיות שבו; וכן בהמשכות מוחין חדשים. כי יש בחינות: עבור, יניקה, מוחין.

והנה כשיש כלי למטה לקבל השמחה, אז היא מתפשטת ונותנת מוחין חדשים; וכן על ידי זה מתפשט רוח החיים לדשן עצם כנ"ל. אבל כשהכלי שלמטה קטן מהכיל, אזי מתקבץ במוח ודוחה המותרות בליחות הדמעות.

וענין זה היה גם כן גבי יעקב ועשו, שהיה התגלות בחינת כתר למעלה מעלה כו', והיה רוב שמחה שנתקרבו כל כך - מעלה מעלה עם מה שנפל למטה מטה בריחוק בשבירת-הכלים; עשו ויעקב כמו שני אחין שלא ראו זה את זה זמן רב מאז היה שבירת-הכלים.

וזהו שכתוב לעתיד-לבא (ירמיה לא, ח): "בבכי יבאו", שעל ידי בחינת בכיה דוקא, שהוא על ידי התגלות מדרגות הגבוהות כו'; "ובתחנונים אבילים [..] אל נחלי מים" (שם):

— * —

⁹¹ (ראה לעיל כג, א).

⁹² (ראה לעיל תולדות יט, ד ושם נסמן).

⁹³ (זהר חלק א וירא צח, ב במדרש הנעלם: "ואוליף ליה ר"ו טעמים דפסוקי דשיר השירים, והו עינוי דרבי עקיבא נחתינ מא"ת. תרגום: ולמד אותו מאתים וששה עשר טעמים של פסוקי שיר השירים, והיו עינוי רבי עקיבא זולגות דמעות).

⁹⁴ (גטין נו, א: הנה סיים חד מסאני, בעא למסימא לאחרינא - לא עייל. בעא למשלפא לאירך - לא נפק. אמר. מאי האי? אמר ליה: לא תצטער, שמועה טובה אתאי לך. דכתיב: "שמועה טובה תדשן עצם").

אָדום לפני מלך מלך לבני ישראל, ש' לפני מלך מלך לבני ישראל" היו מלכי ארץ אדום גם כן, אלא דהיינו דוקא "לפני מלך מלך לבני ישראל"¹⁰³. אבל אחר כך הרי כתיב (מלכים-א כב, מח): "מלך אין באדום כו", לפי שנמשך להיות צמצום באור אין-סוף ברוך-הוא, שלא יומשך הפנימיות כי אם לסטרא-דקדושה דוקא - "אָר ה' פניו אתנו סלה"¹⁰⁴. והקליפות מקבלים מבחינת אחרונים כמאן דשדי בתר כתפוי"¹⁰⁵, ונקראים (יתרו כ, ב): "אלקים אחרים", לפי שישאל ממשיכים כן, להיות אור אין-סוף שורה דוקא במי שבטל¹⁰⁶ כו'.

והנה תחלת הבטול הוא בחב"ד¹⁰⁷, שהם הם בחינת בטול ממש; ואחר כך נמשך למדות, שהן נמשכין מחב"ד על ידי התבוננות, שנתהווה בחינת התפעלות הלב באהבה ויראה מפני שמתבונן בגדולת אין-סוף ברוך-הוא, ואינן עצמות הבטול ממש כמו חב"ד;

ואחר כך לנצח והוד, שהן בחינת ירידה יותר גדולה, שאין זה אלא בחינת התפשטות ממנו ולולתו, להוציא מכח אל הפועל ממש להשפיע ולולתו - ללמד לאחרים או ליתן צדקה כו'. ואף על פי כן נמשך בהן בחינת בטול לאור אין-סוף ברוך-הוא;

עד שנמשך למלכות-דעשיה שהיא סוף הקדושה ונכללת בבחינת בטול.

"ומשם יפרד" (בראשית ב, ו) - להיות "עלמא דפרודא"¹⁰⁸, בבחינת יש ודבר בפני עצמו; ו"קרו ליה אלהא דאלהיא"¹⁰⁹, שתופסים מקום לעצמם. וקבלתם הוא רק מאחורי העור דנוקבא, דהיינו בחינת צירופי אותיות דרך נקבי העור, דהיינו בחלל ומקום ריוח שבין צירוף לצירוף¹¹⁰ כו' כנודע.

והנה כתיב (עובדיה א, ד): "אם תגביה פנשר כו", שהן מגביהים את עצמם בחוצפה וגסות הרוח כו'. וענין חוצפה זו למעלה - היא

¹⁰³ ("שמאחר שלא היה עדיין מלך בישראל, הוא התיקון דאצילות, לךך מלכו הו' מלכים קדמיין בארץ אדום, שמשם ינקו פנימיות השפע עליונה, מאחר ששם "כחשיכה באורה" שרים כו" - תקס"ו עמוד פג).

¹⁰⁴ (על פי ג' נשא ו, כה: "אָר ה' פניו אליך ויחנך". תהלים סו, ב: "אלקים יחננו ויברכנו יָר פניו אתנו סלה").

¹⁰⁵ (כמי שזורק מאחורי כתפו. ראה תנאי פרק כב. זהר חלק ג חקת קפד, א).

¹⁰⁶ (ראה תנאי פרק ו (דף י, ב); פרק לה. וראה סוטה ה, א. ספר המאמרים תרצ"א עמוד קמט ושם נסמן).

¹⁰⁷ ("צריך עיון, דבאדם כשנמשך ההתפעלות באהבה ויראה בלב - חשוב יותר מאלו ההתבוננות רק במוחו ושכלו ולא נגע ללב. וצריך עיון בספר של בינונים פרק טו בענין "מחשבה טובה הקדוש ברוך הוא מצרפה למעשה" עיון שם" - אור התורה שם תתעה, ב).

¹⁰⁸ (עולם הנפרדים. זהר חלק א כב, א).

¹⁰⁹ (מנחות קי, א. "שהוא אלהי האלהים, ולאותן אלוהות שמתחיו נתן כח וממשלה למטה ואין הוא משגיח בעולם המתחיו" - מהרש"א, חדושי אגדות שם).

¹¹⁰ (ראה מאמרי אדמו"ר ה'קן תקס"ה חלק ב עמוד תתנו. תורת חיים וראך חלק א נה, ד ובנסמן שם).

ויאבך איש עמו⁹⁵

"ויאבך איש עמו כו" (פרשתנו לב, כה):

הנה נודע שמלחמה זו היא מלחמת הס"מ בסטרא דקדושה, וכענין "מלחמה לה' בעמלק" (בשלח יז, טו). וכנודע מן ה"פרדס"⁹⁶, שמה ש"נגע בכף ירך יעקב" (פרשתנו לב, לג) - דפגים אתר דנבואה, עד דאתא שמואל⁹⁷ ותקן ה"נצח", כמו שכתוב (שמואל-א טו, כט): "וגם נצח ישראל לא ישקר".

ולכאורה אינו מובן, איך יתכן להיות הס"מ נלחם נגד הקדושה⁹⁸, והלא כל עיקר חיות הקליפות הוא מהקדושה, וכענין "לא כאברהם שיצא ממנו ישמעאל כו"⁹⁹, מותר החסד¹⁰⁰ כו';

ולעתידי-לבא כשיבורר, אזי כתיב: "ואת רוח הטומאה אעביר כו" (זכריה יג, ב); "חיל בלע ויקאנו" (איוב כ, טו); "בלע המות לנצח" (ישעיה כה, ח) והנה כלא הנהיג¹⁰¹, וכתיב (קהלת ח, ט): "עת אשר שלט האדם באדם לרע לו" - ואיך יהיה יכולת בידו להלחם כו'?

אך הענין הוא: כי הנה המאציל העליון ברוך-הוא, הוא "סובב כל עלמין", ולפניו "כחשכה באורה" (תהלים קלט, יב); "שממית בידים תתפש ויהיא בהיכלי מלך" (משלי ל, כה) - שאינה תופסת¹⁰² מקום, ויכולה להיות גם "בהיכלי מלך" ואינו חושש¹⁰².

וכמו שכתוב (פרשתנו לו, לא): "ואלה המלכים אשר מלכו בארץ

⁹⁵ (דבור המתחיל ויאבך איש: תורת חיים שם [וישלה קצו, ב]. אור התורה וישלה דבור המתחיל "על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה" - בראשית כרך ב עמוד רמד, ב) - ציון כבוד קדושת אדמו"ר.

נאמר ליל שבת קדש פרשת וישלה, טו כסלו תקס"ו. נוסח ב מהמאמר - הנחת אדמו"ר האמצעי - נדפס במאמרי אדמו"ר ה'קן תקס"ו חלק א עמוד קמח. נוסח ג - הנחת רבי משה בן אדמו"ר ה'קן - נדפס שם עמוד קסד ומתחיל "בזהר (פרשת וישלה דף ק"ע"א): ויאבך איש עמו".

חלק מהנחת אדמו"ר האמצעי עם הגהות אדמו"ר העצמ צדק, נדפס באור התורה בראשית כרך ה עמוד תתעה, א. וראה גם שם כרך ז עמוד תתל, א. חוקת (במדבר כרך ג) עמוד תשד ואילך).

⁹⁶ (שער יז שער ירך יעקב בבאור זהר חלק א כא, א).

⁹⁷ (שפגם את אתר הנבואה עד שבא שמואל).

⁹⁸ ("המלחמה של יעקב ושרו של עשו, שהוא בחינת המלחמה בין סטרא דקדושה לסטרא אחרא" - תקס"ו עמוד פא).

⁹⁹ (ראה שבת קמו, א. פסחים נו, א. בראשית רבה סח, יא. ויקרא רבה פרשה לו, ה. ספרי האזינו לב, ט ה. תנחומא וילך ב).

¹⁰⁰ (ראה לקמן קיט, ד. תורת חיים נח סד, ד).

¹⁰¹ (על פי עובדיה א, טו: "והיו כלוא היי").

¹⁰² ("והנמשל ממילא יוכן, שבחינת הרע של חצוניות וסטרא אחרא אין תופס מקום נגד עצמותו ויתברך כלל, עד שלא יתכן בהם האף והחימה לירגו עליהם, כמו שאין תופס מקום בעיני המלך השממית שתתפש בהיכלו אף ששנואה היא" - תקס"ו עמוד פב).

הָעוֹלָם מִתְעוֹרָר אֶצְלוֹ הָאֵהָבָה הַהֵיא, מִה שָּׁאִין כֵּן אַחַר הַתְּפִלָּה שְׂרוּאָה עֵינָיו הָעוֹלָם וְתַעֲנוּגָיו כּו'. וְאִין לֶךְ שְׂדוּחָה אֶת הַחִיצוֹנִים אֶלָּא מִה שֶׁהוּא בְּבַחֲיִנַת מְקִיף, הֵינּוּ שָׁאִינוּ נִגְבַּל בְּכָל, שְׁהוּא דְבָר קָיָים לְעַד.

וּכְמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּפָרָשַׁת "קִדְשׁ" (בא יג, ב ואילך): "וּלְזַכְרוֹן בֵּין עֵינֶיךָ" (שם, ט), לְפִי שְׂפָרָשַׁת "קִדְשׁ" הִיא בְּחִינַת חֲכָמָה - מוֹחִיץ דְּאֶבָּא (שם) בְּחִינַת הַזְכָּרוֹן) שְׂמֵתִלְבָּשִׁים בְּאִימָא - מְקוֹר הַמְּקִיפִים. וְלָכֵן כְּתִיב בְּמִלְחָמַת עֲמֶלֶק (חצא כה, יט) "לֹא תִשְׁכַּח": שֶׁכָּחָה הִיא הַסְּתַלְקוֹת הַמוֹחִיץ דְּאֶבָּא, שֶׁכְּשֶׁמְּסַתְלֵקִין מוֹחִיץ דְּאֶבָּא בְּבַחֲיִנַת הַמְּדוּת, שָׁאִין לָהֶם אֶלָּא מוֹחִין דִּינִיקָה - שֶׁשׁ יֵשׁ "זֶה לְעוֹמֵת זֶה".

וְזֶהוּ "וַיֵּאבֶק" - שֶׁהוּא מְלִשׁוֹן חֲבוּק¹²⁰, שֶׁהַחֲבוּק הוּא בְּיָדִים - "חֲסֵד - דְּרוּעָא יִמִּינָא כּו"¹²¹, כֶּךָ סִיבַב גּוּפוֹ בְּיָדָיו חֲסֵד וּגְבוּרָה. דְּהֵינּוּ ¹²² "שֶׁהַלְבִּישׁוּ חֲסֵד וּגְבוּרָה שֶׁל ס"מ אֶת גּוּפָא דְּעַקֵּב כְּדִי לְהַפִּילוֹ וְלִהְיוֹת לְבוֹ אַחֲרֵיהֶם. וְכְמוֹ הַמְּדוּת שֶׁל נְפֶשׁ הַבְּהֵמָה שֶׁמְּלַבִּישִׁין אֶת נְפֶשׁ הָאֱלֹקִית וּמוֹנְעִין הַדְּבִיקוֹת כּו'. וְאִין הַתְּלַבְּשׁוֹת זֶה אֶלָּא בְּשִׁעָה שֶׁמְּסַתְלֵקִים מוֹחִיץ דְּאֶבָּא.

וּכְמֵאמֵר ר"ל¹²²: "צְרִכִי עֲמָךְ יִשְׂרָאֵל מְרוּבִים, וְדַעְתָּם קִצְרָה" פִּירוּשׁ: שֶׁכְּשֶׁהַדְּעַת מִתְקַצֵּר וּמִתְצַמְצֵם בְּבַחֲיִנַת מוֹחִיץ דִּינִיקָה, אֲזִי נַעֲשׂוּ "צְרִכִי עֲמָךְ מְרוּבִים" - רַבִּים וּנְפָרְדִים, ו"לְתַאֲוָה יִבְקֶשׁ נְפָרְד כּו"¹²³.

וְאֵף עַל פִּי כֵן (פְּרָשַׁתְנוּ לֵב, כו): "וַיִּרְא כִּי לֹא יָכוֹל לוֹ".

מִפְּנֵי שֶׁיַּעֲקֹב הוּא י' עֲקֵב¹²⁴, הֵינּוּ הָאֵרֶת יְסוּד־אֶבָּא¹²⁵, שֶׁהוּא שֶׁרֶשׁ הָאֲצִילוֹת. שֶׁיַּעֲקֹב הוּא שֶׁהַמְּשִׁיךְ כָּל בְּחִינַת "עַקוּדִים, נְקוּדִים כּו" שֶׁהֵיוּ תַחֲלָה תַחַת מְמַשְׁלֵת לָבָן.

"וּלְלָבָן שְׁתֵּי בְּנוֹת" (ויצא כט, טז) - לָאָה וְרַחֵל, וְיַעֲקֹב הַפְּכֵם לְקְדוּשָׁה כּו'. וְנִמְשָׁךְ גַּם בְּמִדּוֹתָיו בְּחִינַת בְּטוּל מוֹחִיץ דְּאֶבָּא. וְלֹא יָכוֹל לַנְּגוּעַ רַק בְּכַף הַיָּרֵךְ¹²⁶, שֶׁהִיא הַשְּׂפָעָה שֶׁמִּמֶּנּוּ וְלַחוּץ, שֶׁשֶׁם הָאֵרֶת הַבְּטוּל מוֹעֲטָה. כְּנֻדְעָה¹²⁷ שְׁכָלִיּוֹת מִבְּשָׁלִין הַזְּרַע, שֶׁנַּעֲשֶׂה

שְׂרוּצִים לִינְקָה¹¹¹ מֵאוּר אִין־סוּף בְּרוּךְ־הוּא שְׁלֹא עַל יָדֵי הַקְּדוּשָׁה שֶׁהִיא הַמְּשַׁכֵּת הַבְּטוּל הַנִּמְשָׁךְ עַל יָדֵי יִשְׂרָאֵל - כִּי מִזֶּה אִין לָהֶם יִנְיָקָה, רַק "מֵאֲחוּרֵי הָעוֹר דְּנוּקְבָא";

אֶלָּא רוּצִים שְׂיוֹשְׁפַע לָהֶם אוּר אִין־סוּף מִמֶּשׁ, שֶׁלְּפָנָיו "כַּחֲשָׁכָה כְּאוֹרָה" - שָׁאִין בְּחִינַת הַבְּטוּל תּוֹפֵס מְקוּם כָּלֵל לְפָנָיו, ו"אִם צְדָקָתְךָ כּו"¹¹², וְגַם "שְׂמֵמִית [.] הִיא בְּהִיכְלֵי מְלֶךְ", וּמִשֶּׁם יִהְיֶה לָהֶם יִנְיָקָה - שְׁלֹא יִצְטָרְכוּ לְקַבֵּל דְּרֶךְ הַקְּדוּשָׁה - דְּרֶךְ נִקְבֵי הָעוֹר בְּבַחֲיִנַת שְׂעוֹת וְצִפְרָנִים כּו'.

רַק "מִשֶּׁם אוּרִידֶךָ נֵאֵם הַיְוֵה" (עוֹבְדֵי שֶׁם): כִּי הַיְוֵה הוּא בְּחִינַת הַשְּׁתַלְשֻׁלוֹת, צִמְצוּם וְהַתְּפַשְׁטוֹת כּו', בְּבַחֲיִנַת "עַקוּדִים, נְקוּדִים"¹¹³ כּו'; ו"מִשֶּׁם אוּרִידֶךָ", שֶׁעַל פִּי סֵדֶר הַהַשְּׁתַלְשֻׁלוֹת וְצִמְצוּם הַהֵיוֹת נִמְשָׁךְ פְּנִימִיּוֹת כּו' - אִין אוּר אִין־סוּף בְּרוּךְ־הוּא שׁוֹרָה אֶלָּא בְּמִי שְׁבִטֵל כּו'.

וְהִנֵּה הַמְּשַׁכָּה זֶה הִיא עַל יָדֵי אֲתַעְרוּת־דְּלִתָּתָא מִבְּחִינַת יַעֲקֹב, שֶׁהוּא הַמְּשִׁיךְ "עַקוּדִים, נְקוּדִים כּו'". דְּהֵינּוּ שִׁיחָה צִמְצוּם אוּר אִין־סוּף דְּרֶךְ הַקְּדוּשָׁה דּוּקָא, עַל יָדֵי בְּחִינַת בְּטוּל כּו'. וְלָכֵן "וַיֵּאבֶק אִישׁ עֲמוֹ", שְׂרָצָה הַס"מ לְהַגְבִּיחַ כְּנֶשֶׁר כּו'.

וְהִנֵּה יַעֲקֹב - "מוֹבַחֵר שְׂבָאֲבוֹת"¹¹⁴, ו"הָאֲבוֹת הֵן הַמְּרַכְבֵּה"¹¹⁵ - בְּחִינַת חַג"ת; שֶׁבְּבַחֲיִנַת בְּטוּל עֲצוּמוֹ, דְּהֵינּוּ בְּחִינַת חַב"ד - אִין לָהֶם אַחִיזָה כּו', אֶלָּא בַּחַג"ת שֶׁהֵן מְדוּת, הַהַתְּפַעְלוֹת מִן הַבְּטוּל כּו', וְשֶׁם הוּא אַחִיזָה "זֶה לְעוֹמֵת זֶה" (קְהֵלֵת ז, יד) - דְּכַר דְּקְלִיפָה נִגְדַּד ו"א כּו'. מִה שָּׁאִין כֵּן בַּחַב"ד¹¹⁶, כְּנֻדְעַ שְׁכָל הַמְּקִיפִים הֵם מִבִּינָה, וְהַמְּקִיף הוּא דוּחָה הַחִיצוֹנִים. וְכְמִבּוֹאֵר מ"ה הַיְיָכְלוֹת"¹¹⁷, שָׁאִין ב"זֶה לְעוֹמֵת זֶה" רַק נִגְדַּד ז' תַּחְתּוֹנוֹת¹¹⁸ וְלֹא בְּהִיכַל קִדְש־קְדָשִׁים שֶׁהוּא כּוֹלֵל בְּתַר חַב"ד¹¹⁹ כּו'.

וְיֻבְּן זֶה אֶצֶל הָאֲדָם: שֶׁאַחַר הַתְּפִלָּה חוֹלְפֵת וְעוֹבֶרֶת הָאֵהָבָה כּו', לְפִי שֶׁהָאֵהָבָה הִיא נַעֲשִׂית פְּנִימִית (מִה שָּׁאִין כֵּן הַהַתְּבוֹנְנוֹת הוּא בְּחִינַת מְקִיף כּו') בְּתַפְלָה, וְשַׁעַת הַתְּפִלָּה שְׂסוּגְר עֵינָיו וְאִינוּ רוֹאֶה זֶה

¹¹¹ (רֵאָה אוּר הַתּוֹרָה תְּצוּה עֲמוּד אִתְרַצֵּד).

¹¹² ("מִה תִּתֵּן לוֹ אוּ מִה מִיָּדֶךָ יִקַּח". אוֹיֵב לֵה, ז).

¹¹³ (ויצא לא, י. יב. רֵאָה עֵץ חַיִּים שְׁעַר ו (שַׁעַר הַעַקוּדִים) בַּתְּחִלָּתוֹ).

¹¹⁴ (נִסְמָן לְעִיל יו, ג).

¹¹⁵ (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פְּרָשָׁה מו, ו. זֶה־רַק חֲלֵק א רי, ב. חֲלֵק ג קפב, א).

¹¹⁶ ("אֶךְ צְרִיךְ עֵינֵי עִיּוֹן מִהַגְהוֹת לְדַבּוֹר הַמִּתְחִיל "תַּעַר הַשְּׂכִיכָה", מִהֶרֶם"ו. שִׁישׁ בְּעִשְׂרֵי לְעוֹמֵת זֶה גַּם נִגְדַּד עֲתִיק יוֹמִין. וּמִהַגְהוֹת לְדַבּוֹר הַמִּתְחִיל "וּמִפְּלִגֵי בְּמִתְכַתֵּא דְרַקִּיעַ" מַעֲנִין ד' מִינֵי נְגָעִים, שֶׁנֶּגַע הִיפָּךְ הַעֲנַן. וְשֶׁ לּוֹמַר כִּי רַבִּינוּ ז"ל חוֹלֵק בּוֹה עַל הַרְמ"ו וְצְרִיךְ עֵינֵי גְדוּל". - סִפְר הַמְּאֵמְרִים תְּרַכ"ט עֲמוּד יא. וְרֵאָה אוּר הַתּוֹרָה פְּרָשַׁת זְכוּר עֲמוּד אִתְשַׁעָה).

¹¹⁷ (זֶה־רַק חֲלֵק ב פְּקוּדֵי רִגְט, ב).

¹¹⁸ ("וְלֹא נִגְדַּד רֵאשׁוֹנוֹת, דְּהֵינּוּ שָׁאִין בָּהֶם הֵיכַל נִגְדַּד הֵיכַל קְדָשִׁים דְּקְדוּשָׁה". - אוּר הַתּוֹרָה פְּרָשַׁת זְכוּר עֲמוּד אִתְשַׁעָה עֵינֵי שֶׁם).

¹¹⁹ ("וְהֵיכַל קְדָשׁ הַקְּדָשִׁים הוּא כְּסֵא הַכְּבוֹד שֶׁלְּמַעְלָה, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּעֵץ חַיִּים וּמִבּוֹאֵר גַּם כֵּן בְּסִידוּר בְּרַשָּׁא שֶׁאַחַר "עֲלִינוּ לְשַׁבַּח" הַמִּתְחִיל "בִּיאוּר לְמַה שֶׁכְּתוּב בְּסִפְרֵי שֶׁל בִּינוּנִים פְּרָק נב נ"ג". - אוּר הַתּוֹרָה עַל מְגִילַת אֶסְתֵר עֲמוּד בְּרִסְה).

¹²⁰ (רֵאָה פִּירוּשׁ רִש"י עַל הַפְּסוּק).

¹²¹ (תְּקוּנֵי זֶה־רַק בְּהַקְּדָמָה, "פֶּתַח אֵלְהֵי זו, א).

¹²² (פִּיּוּט בַּתְּפִלָּת נַעֲלָה עַל פִּי בְּרַכּוֹת כט, ב. רֵאָה תּוֹרַת מְנַחֵם חֲלֵק מח עֲמוּד 129).

¹²³ (מְשַׁלֵּי יח, א. "פִּירוּשׁ, שֶׁאִם הִיָּה לוֹ דַּעַת חֻק, וְנֻדַּע כִּי הַדְּעַת הוּא עֲנִין הַהַתְּקַשְׁרוֹת, וְאִם כֵּן לֹא הִיָּה נְפָרְד וּמִמִּילָא לֹא הִיָּה מִתְאָוָה תְּאֻוֹת כָּלֵל, וְהַסִּיבָּה לְמַה יִּתְאָוָה לְדְבָרִים רַבִּים, מִפְּנֵי הֵיוֹתוֹ נְפָרְד כּו'. וְזֶהוּ עֲנִין אֹמְרוֹ "לְתַאֲוָה יִבְקֶשׁ נְפָרְד", שֶׁהוּא הַיָּפֵךְ הַדְּעַת, וְלָכֵן מְרוּבִים צְרִיכֵי אֲשֶׁר יִתְאָוָה לָהֶם". - הַמְּשָׁךְ "מִיִּם רַבִּים" תְּרַל"ו סַעִיף א עֲמוּד ב עֵינֵי שֶׁם. וְרֵאָה בְּאֵרוּפָה מֵאֵמְרֵי אֲדָמ"ר הַזֶּקֶן תַּקְס"ו חֲלֵק א עֲמוּד פו).

¹²⁴ (רֵאָה קְהֵלֵת יַעֲקֹב עֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל נִסְמָן לְעִיל כה, ג).

¹²⁵ ("זֶהוּ עֲנִין הַתְּפִלָּה, שֶׁהוּא הַמְּשַׁכֵּת הַדְּעַת שֶׁמִּבְּחִינַת יְסוּד אֶבָּא. - לְקוּשֵׁי תוֹרָה קְלַק עא, ד).

¹²⁶ ("וַיִּרְא כִּי לֹא יָכוֹל לוֹ וַיִּגַּע בְּכַף יְרֵכוֹ, וַחֲקַע כֶּף יָרֵךְ יַעֲקֹב בְּהַאֲבָקוֹ עֲמוֹ". פְּרָשַׁתְנוּ לֵב, כו).

¹²⁷ (רֵאָה זֶה־רַק חֲלֵק ג רצו, א. פְּרָדֵס רְמוּנִים שְׁעַר ח פְּרָק כד. מְבוֹא שְׁעָרִים שְׁעַר ג חֲלֵק ב פְּרָק ז. וְרֵאָה תַנְּגָא, אַגְרַת הַקְּדָשׁ סִימָן טו. בִּיאוּרֵי הַזֶּה־רַק שֶׁלֵּךְ קֶפֶט, א. אוּר הַתּוֹרָה שֶׁלֵּךְ עֲמוּד תַּצַּח).

מה שאין בן אָבֶק הוא "דאשתאר מן נורא"¹³⁵, כמשל העצים שדולקים באש, שהאש שואב יסוד אש, רוח, מים שבתוכו ולא נשאר אלא יסוד העפר¹³⁶ שהוא האפר, ואפר זה הוא אינו מצמיח כמו עפר (שמצמיח מעצמו, אלא זורעין בו ומצמיח. שלכן הוא כשר לכסוי הים¹³⁷).

כך על דרך משל, מלכות דקליפה היא אחר גמר כל הברורים. שעיקר היות הקליפות הוא על ידי שבירת הכלים. ומה שנברר תחלה, היותר מובהק - הוא נעשה אצילות, והנשאר נעשה בריאה, עד שהמדרגה התחתונה, סוף כל הברורים, מה שאי אפשר עוד לברר - שם הם הקליפות; ולא נשאר בהם אלא חיות מועט כמו אבק, שכשזורעין בו על כל פנים מצמיח (ומכל מקום אינו כמו עפר שמצמיח מעצמו ואם זורעים בו מצמיח בו כהנה וכהנה).

וחיות הנה הוא גם כן רק בזמן הגלות, אבל לעתיד לבא - ואת רוח הטומאה אעביר כי" ולא יהיה להם חיות מכל וכל¹³⁸.

ועל זה אמרו רז"ל¹³⁹: "העלו אבק עד כסא הכבוד", היא מלכות דאצילות, שגם בחינת "אבק" נתכלל למעלה על ידי הברור של יעקב; כמו שכאשר "ויאבק איש עמו" - גם יעקב נתחזק וברר ממנו.

(ו"העלו" - לשון רבים, לפי שהברור הנה על ידי שניהם, יעקב הוא המברר וס"מ הוא המתברר כי).

וכמו שחבק הס"מ ידיו - חסד וגבורה - על גופו של יעקב, כך חבק ידיו יעקב - חסד וגבורה שלו - על גופו של ס"מ, כי בן דרך המתאבקים במלחמה, וכך הוא דרך מלחמת היצר הרע, כמאמר רז"ל: "לעולם ירגזו כי"¹⁴⁰. ולכן גדול כח התשובה (כי הברור היינו ענין תשובה כי). ו"במקום שבעלי תשובה כי"¹⁴¹, ד"משכין ליה בחילא יתיר כי"¹⁴². והיינו מלחמת "זה לעומת זה" ד"א.

ועל דרך זה מתברר גם האבק במלחמת "זה לעומת זה" דנוקבא. וכמו שכתוב בזוהר על פסוק (ואתחנן ו, ה) "בכל לבבך" - בב'.

¹³⁵ (שנשאר מהאש. זהר שם).

¹³⁶ (ראה תנאי. אגרת הקדש סימן טו (קכא, ב) וב"ליקוט פירושים" שם).

¹³⁷ (חולין פח, ב, ובתוספות שם בדבור המתחיל "מצינו").

¹³⁸ (המשך הזהר שם: "עד עלות השחר, דאתעבר שולטנותיה ואתחלף. וכך הוא לזמנא דאתי, בגין דגלותא השתא כלילא דמיא, ואיהו ליליא. ושלטא ההוא אבק על ישראל ואינון שכיבי לעפרא (אוחרא), עד דיסתלק נהורא ויתנהר ימנא. וכדין ישלטון ישראל, ולהון יתהיב מלכותא דאינון קדישי עליוני").

¹³⁹ (חולין צא, א. זהר שם).

¹⁴⁰ ("אדם יצר טוב על יצר הרע". ברכות ה, א. זהר חלק א מקץ רב, א. חלק ג בחוקתי קיג, ב. וראה הערת כבוד קדושת אדמ"ר בספר השיחות תש"א עמוד 59).

¹⁴¹ ("עומדים - צדיקים גמורים אין יכולים לעמוד". ברכות לד, ב).

¹⁴² (ממשיכים עליהם בכח יתר. על פי זהר חלק א חיי שרה קכט, ב).

גשמיות כי.

ובזה טעה הס"מ¹²⁸: שכסבור שיעקב אינו אלא מרכבה לחג"ת, אבל באמת שרש יעקב ו"יסודותו בהררי קדש"¹²⁹ - חכמה עלאה, יסוד-אבא, מוח הזכרון כי.

והנה מלחמה זו היא ב"זה לעומת זה" בבחינת דכר-דקליפה שכנגד ז"א¹³⁰. ועל דרך זה יש "זה לעומת זה" בבחינת מלכות-דקליפה כי.

וזהו ההפרש שבין עפר לאבק שזוכר בזוהר¹³¹:

כי הנה ד' יסודות - אש, רוח, מים, עפר - העפר היא תחתונה שבכולם; ואש, רוח, מים הם הגבוהים יותר. ואף על פי כן, כולם אין מצמיחים פירות, רק "הכל הנה מן העפר"¹³² (קהלת ג, כ). והטעם, כי העפר הוא מבחינת מלכות, "ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן"¹³³ (במדבר ה, יז);

ובקדושה היא בחינת התכללות ו"נעוץ תחלתן בסופן" דייקא, וכנודע מה שכתוב (ישעיה מד, ו): "אני ראשון ואני אחרון", שהמלכות הוא כתר - אג"י אותיות אג"י¹³⁴ ("והחכמה מאין תמצא" (איוב כח, יב) - כי א"י" הוא בחינת כתר), הוא כתר, שהוא הממוצע בין המאציל לנאצלים להיות מאין יש. ולכן יש כח זה גם להמלכות - הוא בחינת עפר - להצמיח כל צמח האדמה בגשמיות. וגם ברוחניות יש כח להמלכות שהוא סוף המדרגות, מקור אתערותא דלתתא - להיות אתערותא דלעילא להמשיך אור היר"ד ספירות כי.

¹²⁸ (ראה אור התורה בלק עמוד א'ג).

¹²⁹ (תהלים פז, א).

¹³⁰ (ראה אור התורה פרשת זכור עמוד א'שעה שזהו דלא כהרמ"ו ריש פרשת ויקהל).

¹³¹ (פרשתנו (חלק א דף קע, א): "ויאבק איש עמו, מאי ויאבק? (גליון: דאמר רבי יהושע בן לוי, מלמד דסליקו אבק ברגליהון עד כורסי יקרא. כתיב הכא "בהאבקו עמו", וכתיב (נחום ג, א): "אבק רגליו", והוא מלאך שרו של עשו היה, ואיהו ספאל. בגין כך, דינו הוא שיעלה אבק דרגליו עד כסא הכבוד, שהוא מקום המשפט").

רבי שמעון אמר: מן אבק. אבק טפל לעפר, מה בין עפר לאבק דא? אבק דאשתאר מן נורא ולא עבד איבין (בעלמא) לעלמין. עפר - דכל איבין נפקי מניה).

¹³² (המשך הזהר שם: "ומההוא עפר כל איבין וכל טיבו דעלמא נפקי מניה. וביה אתעבידו כל עובדין דעלמא כמה דכתיב: "הכל הנה מן העפר והכל שב אל העפר". ותנינן: הכל הנה מן העפר ואפילו גלגל חמה. אבל אבק לא עביד פירין ואיבין (לעלמא) לעלמין, ובגין כך "ויאבק איש", דאתיא בההוא אבק ורכיב עליה, בגין לקטרנא ליה ליעקב").

ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תס"ו חלק א עמוד פח. אור התורה בראשית כרך ג דף תקכו, ב. חקת תשעא. שיר השירים כרך ב תשיט ואילך. איוב עמוד תרכז שקאן "מיירי בברור שלמעלה למטה, ואז האבק הוא הפסולת שנתנה למטה, וכענין הוצאת הדשן").

¹³³ ("שמלכות דאצילות היא התכלית וסוף כל דרגין דאצילות, שאין למטה הימנה במדרגה דאצילות - נקראת בשם עפר כמו שכתוב: ומעפר אשר בקרקע המשכן". תס"ו חלק א עמוד קעב).

¹³⁴ (ראה מאורי אור אות א סעיף ט).

יִצְרִיךָ¹⁴³, דָּא הוּא רְזָא כו¹⁴⁴.

וְהָאֵבֶק - הוּא מַלְכוּת־דְּקְלִיפָה¹⁴⁵, עֲלָה עַד כְּסֵא הַכְּבוֹד -
מַלְכוּת־דְּקְדוּשָׁה¹⁴⁶, שְׂמִינְיָת מַלְכוּת הוּא שְׂמִשְׁתַּלְשֵׁל "מַעוּלָם
וְעַד עוּלָם" עַד מַלְכוּת־דְּעִשְׂיָה לְהֵיוֹת מְקוֹר הָאֵבֶק, כִּי "מִשֵּׁם יִפְרֹד
כו". כִּי ז"א וְנוֹקְבָא דְקְלִיפָה נֶגְדַּז"א וְנוֹקְבָא דְקְדוּשָׁה. וְהִבִּירוֹר הוּא
לְהֵיוֹת מַלְכוּת־דְּקְלִיפָה נְכַלְלָת בְּמַלְכוּת־דְּקְדוּשָׁה, וְז"א - בְּז"א -
דְּקְדוּשָׁה כו. :

— * —

¹⁴³ (בְּרִכּוֹת פֶּרֶק ט מִשְׁנָה ב).

¹⁴⁴ (רָאה זֶהר חֵלֶק ב וְאָרָא כו, ב. לְקוּטֵי תוֹרָה חֶקֶת נח, ד).

¹⁴⁵ (רָאה לְקוּטֵי תוֹרָה תַּצָּא לט, ד: "שְׁהִיא הַמְדְּרָגָה הַתַּחְתּוֹנָה שְׂבִקְלִיפּוֹת" עֵינִן שָׁם.

וְרָאה סֵפֶר הָעֵרְכִים חֲב"ד עֵרֶךְ אֵבֶק - כְּרָךְ א טוֹר סג הָעֵרָה 5).

¹⁴⁶ (רָאה אֹר הַתּוֹרָה בְּשִׁלַּח עֲמוֹד תנג).